

TÜRK SİNEMASI DÖNEMLERİ

Kuşkusuz, her ülkenin bir sinema tarihi vardır. Bu, elbette belgelerle saptanır. O yıllardaki adıyla sinematograf, yani sinemanın dünya üzerindeki resmi tarihi belgelere göre 22 Aralık 1895 olarak bilinir. İki Fransız genci Louis ve Auguste Lumière kardeşlerin Paris'te Capucines Bulvarı'ndaki Grand Cafe'de düzenledikleri bir gösteriyle dünya sinemasının resmi tarihi doğar.

Sinemanın Türkiye'ye girişi ise çeşitli kaynaklara göre Yıldız Sarayı'nda ve halka açık gösterilerle başlar. Örneğin, Romanya uyruklu bir Polonya'lı Sigmund Weinberg'in Galatasaray dönemindeki Sponeck adlı birahanenin salonunda düzenlediği halka açık film gösterisi, bu konuda en sağlam kaynaklardan biridir. Ve bu film gösterisinin tarihide 1897'dir.

1914

1908 yıllarından başlayarak çeşitli kentlerde halka açılan sinema salonları, gösterilerini yabancı uyruklu ve Türkiye'de ki azınlıkların egemenliğinde sürdürürken devreye Cevat Boyer'le Murat Bey'ler girer. Ve Şehzadebaşı'nda Milli Sinema adı verilen "ilk Türk sineması" açılır (19 Mart). Ardından, İstanbul Sultanisi'nde film gösterileri düzenleyen Şakir Seden'le Fuat Uzkınay, Sirkeci'de lokantacılık yapan Ali Efendi'yi (Öztuna) ikna ederek ikinci Türk sinemasının açılmasını sağlarlar (6 Temmuz). Ve sinemaya Ali Efendi adı verilir. Çünkü Ali Efendi, bu kuruluşun asıl büyük hissedarları olup, Şakir ve Kemal Seden kardeşlerin de amcalarıdır.

I.Dünya Savaşı'nın başladığı günlerde yedek subaylığını yapan Fuat Uzkınay, Türk sinema tarihinin ilk filmini çeker. Ayastefanos'taki Rus Abidesinin Yıkılışı adını taşıyan ve tarihi anısı olan bu film, 150 metre uzunluğunda bir belgeseldir. Ve işte 14 Kasım 1914'le Türk sinemasının gerçek doğum tarihi gerçekleşir.

Bir yıl sonra (1915) Harbiye Nazırı Enver Paşa'nın emriyle Merkez Ordu Sinema Dairesi kurulunca, Türkiye'de sinemayı tanıtmada büyük katkıları olan Sigmund Weinberg de bu kurumun başına getirilir. Yardımcısı da Fuat Uzkınay'dır. Weinberg, savaşla ilgili ve Türkiye'yi ziyarete gelen imparatorların gezi belgesellerini çekerken, bu ara Enver Paşa'yı ikna edip öykülü uzun film denemesine de girişecekti.

Dönemin en çok tutulan tiyatro oyunu Leblebici Horhor'u çekmeye başladıktan bir süre sonra, oyuncularından birinin ölmesiyle film yarım kaldı. İkinci öykülü filmi olan Himmet Ağanın İzdivacı'nın ise oyuncuları Çanakkale Savaşı nedeniyle askere alınınca, bu denemesi de ilkinin akıbetine uğradı. Ancak, Ordu Sinema Dairesi Başkanlığı'na getirilen Fuat Uzkınay, yarım kalan Himmet Ağanın İzdivacı'nı savaştan sonra (1918) tamamladı.

1917

Müdafaa-i Milliye Cemiyeti, sinemanın ilk yıllarındaki askeri nitelik taşıyan ikinci kuruluşuydu. Belge filmi yönetmeni olarak kurumun başına getirilen Fuat Uzkınay bu yönde çalışmalarını sürdürürken cemiyet, ilk kez öykülü filmlere de el atar. Ve öykülü filmlerin çekimi, o yıllarda 20 yaşlarında bir gazeteci olan Sedat Simavi'nin çabalarıyla gerçekleşir. Genç Simavi'nin yönetmenliğini yaptığı Pençe'yle Casus, Türk sinemasında yarım kalmadan çekilen ilk öykülü filmlerdir.

1919

Bu yıl yalnızca iki öykülü film çekildi. Mürebbiye ile Binnaz. Her iki filmin yönetmeni, Türk tiyatrosunun kuruluşunda büyük katkıları olan 62 yaşındaki Ahmet Fehim'di. Ve oyuncuları

da Raşit Rıza Samako, Behzat Butak, Hüseyin Kemal Gürmen gibi tiyatro sanatçılarından oluşuyordu. Kadın oyuncular ise Mm. Kalitea, Eliza Binemeciyan ve Bayzar Fasulyeciyan'dı.

1921

Dönemin ün yapmış güldürü sanatçısı olan tiyatrocusu Şadi Fikret Karagözoğlu, Bican Efendi Vekilharç adlı 22 dakikalık kısa filmiyle Türk sinemasında ilk güldürü tipini yaratır. Bican Efendi Mektep Hocası ve Bican Efendinin Rüyası ise giderek bir diziyi oluşturur. Bu, konulu üç kısa filmin yönetmen ve baş oyuncusu ise Karagözoğlu'dur.

Ali Efendi, yeğenleri Şakir ve Kemal Seden kardeşlerle yeni bir "aile ortaklığı" girişiminde bulunup, "Sinema İşçileri Şirketi"ni kurarlar. Yabancı filmleri yurda ithal etmek amacıyla kurulan şirket, çalışmalarını 1928'li yıllara kadar sürdürür.

1922

1916 yılından beri Almanya'da oyuncu ve yönetmen olarak film çalışmalarını sürdüren tiyatrocusu Muhsin Ertuğrul'un yurda dönüşü ve ilk özel yapımevi olan Kemal Film şirketinin kuruluşuyla Türk sinemasında yeni bir dönem başlar. Kemal Film şirketini ve Eyüp'teki Feshane Fabrikası'nın bir bölümünde (dikimevi atölyesi) Kemal Film Stüdyosu'nu kuran Kemal ve Şakir Seden kardeşlerdir. Sinema ile ilgili ilk deneyimlerini yurt dışında gerçekleştiren Muhsin Ertuğrul; Kemal ve Şakir Seden kardeşlerle yaptığı işbirliği sonucu bu özel yapımevi adına iki film çeker; İstanbul'da Bir Facia-i Aşk (Şişli Güzeli Mediha Hanımın Facia-i Katli) ve Boğaziçi Esrarı (Nur Baba). İkincisi olaylı bir filmidir. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun romanından sinemaya uyarlanan Nur Baba'nın çekimi sırasında Bektaşiler, film setini basarlar. Olaylar çıkar. Bektaşiler filmin aleyhlerine çekildiği yanılmacasıyla kışkırtılmışlardır. Ancak polisin olaya el koyması sonucunda çalışmalara devam edilir.

1923

Muhsin Ertuğrul, tek adam olarak Türk sinemasında kurduğu egemenliğinin başlangıç yıllarındadır. Ve birbiri ardına üç film çeker. İlki Halide Edip Adıvar'dan uyarladığı Ateşten Gömlek'tir. Kurtuluş Savaşı'nı konu alan bir ilk filmidir. Türk sineması adına bir diğer özelliği de Ateşten Gömlek'te ilk kez Türk kadınlarının oynamasıdır. Ve böylece Cumhuriyet'in ilanının (1923) Müslüman Türk kadınlarına çalışma özgürlüğü tanınması sonucu, Bedia Muvahhit ve Neyyire Neyir'le yeni bir dönem açılır. Leblebici Horhor ve Kız Kulesinde Bir Facia, Ertuğrul'un 1923 yılında çevirdiği diğer iki filmidir.

1924

Muhsin Ertuğrul, bu kez bir filmle yetinir. Peyami Safa'nın aynı ismi taşıyan romanından uyarladığı Sözde Kızlar'ı çektikten bir yıl sonra (1925) Rusya'ya gidip film çalışmalarına orada devam eder.

1928

1924 yılında sinema işletmeciliğine başlayan İpekçe Kardeşler, bu kez film yapımı için bir şirket kurarlar. Adı İpek Film olan kurum, Türk sinemasının ikinci özel yapımevidir. Yurtdışından dönen Muhsin Ertuğrul, bu yeni şirketin ilk filmi olan Ankara Postası'nın çekimine başlarsa da, filmi bazı nedenlerle ancak bir yıl sonra (1929) bitirir. Aynı yıl çekime başladığı Kaçakçılar'a geçirdikleri bir kaza sonucu oyuncuların birinin hayatını yitirmesiyle ara verilir. Ve film de gene ertesi yıl (1929) tamamlanır.

1931

Muhsin Ertuğrul'un İstanbul Sokaklarında adlı filmi, Türk sinemasının ilk ortak yapımıdır (Türk-Mısır-Yunan). Semiha Berksoy, Talat Artemel, İ. Galip Arcan gibi Türk oyuncuların yanı sıra Mısırlı Azize Emir, Yunanlı Gavrilides'in başrollerini paylaştığı filmin seslendirme (dublaj) işlemi Paris'teki Espinay stüdyolarında yapılır. Bu nedenle İstanbul Sokaklarında ilk film sayılır. Yani sessiz çekilip sonradan dublaj sistemiyle seslendirilmiştir.

1932

Dâr-ül-bedayi (tiyatrocular) oyuncularından (Atıf Kaptan, Ferdi Tayfur, Mahmut Moralı, Hadi Ün, Hazım Körmükçü, Sait Köknar, Ercüment Behzat Lav) egemen olduğu dönemde ve bu oyuncularla çekilen Bir Millet Uyanıyor Muhsin Ertuğrul'un en önemli filmi kabul edildiği gibi, Türk sinema tarihimizin de ilk yüz akı filmlerimizden biridir. Ve ilk kez bir oyuncu halk içinde ünlenip öne çıkar. Bu oyuncu Yahya Kaptan rolüyle Atıf Kaptan'dır. Ertuğrul, Kaçakçılar'la çalışmalarını sürdürürken, İpek Film Şirketi de Nişantaşı'nda ilk sesli stüdyoyu kurup işlemlere başlar. Bu yıl, ilk şekliyle hazırlanan Sinema Filmlerinin Kontrolü Hakkında Talimatname'de yürürlüktedir.

1933

4 uzun, 3 kısa öykülü film çekildi. Güldürüler, vodviller ve operet türü filmlerin yılıdır. Muhsin Ertuğrul, Karım Beni Aldatırsa ve Fena Yol adlı filmlerini gerçekleştirir. Fena Yol, Türk sinemasının ikinci ortak yapımıdır (Türk-Yunan). Bu ara Ertuğrul; Mümtaz Osman takma (müstear) adıyla senaryo çalışmaları yapan Nâzım Hikmet'le (Ran) birlikte Cici Berber'i yönetir. Nâzım Hikmet'in kısa öykülü film çalışması Dügün Gecesi/ Kanlı Nigâr'dan sonra Dâr-ül-bedayi oyuncularından Hazım Körmükçü'de Yeni Karagöz'le yönetmenliği dener.

1934

Ha-Ka Film şirketi (Halil Kamil) kurulur. Ertuğrul, Milyon Avcıları ve Leblebici Horhor Ağa; Nâzım Hikmet ise İstanbul Senfonisi ile (kısa film) çalışmalarını sürdürür. Ertuğrul'un ikinci kez perdeye uyarladığı Leblebici Horhor Ağa'nın önemi Venedik 2. Uluslararası Film Şenliği'ne katılıp onur diploması almasıdır. Ve bu Türk sineması tarihinde yurt dışından gelen ilk ödül sayılır.

1935

Muhsin Ertuğrul Aysel Bataklı Damın Kızı'yla Türk sinemasına ilk köy filmini kazandırır. Sovyet sinemasının etkilerini taşıyan filmin bir özelliği de oyuncu Cahide Sonku'yla ortaya çıkar. 1933 yılında Dâr-ül-bedayi oyuncusu olarak sinemada işbaşı yapan Sonku, Aysel rolüyle kendinden sonra gelen kuşağa yıldızlık yolunu açar. Çünkü Cahide Sonku Türk sinemasının ilk kadın yıldızıdır.

1939

1916'lardan başlayıp 1939 yılına kadar uzanan, Muhsin Ertuğrul ve tiyatro oyuncularının damgasını vurduğu bu dönemde Taş Parçası'yla bağımsız bir yönetmen araya girer. Tiyatrocuların dışından gelen bu

yönetmen Faruk Kenç'tir. Almanya'da Fotoğrafçılık ve Film Okulu'nu bitirip 1938 yılında yurda dönen Kenç, zorunlu olarak Muhsin Ertuğrul'un takımındaki tiyatro oyuncularıyla bir süre çalışacaktır. Çünkü o günün koşulları içinde Şehir Tiyatrosu oyuncuları, hocaları Ertuğrul'un izinde olup, Türk sinemasını ellerinde tutmaktadırlar.

1940

Faruk Kenç'in sinemaya girmesiyle çekilen film sayısı 5'e yükselir. Ertuğrul'un Şehvet Kurbanı ve özellikle Faruk Kenç'in Yılmaz Ali adlı ilk polisiye film denemesinde oynayan Suavi Tedüyle ilk jön tipi (Jeune premier) ortaya çıkar.

1942

Bir yıl önce Ertuğrul Muhsin Kahveci Güzeli'yle 1941'i kapatırken, Çekoslovakya asıllı ve çeşitli tiyatrolarda takdimcilik yapan Adolf Körner'in sinemacılığa atılmasıyla bu sayı dörde çıkar. Yapımcı Halil Kamil'in ısrarlarıyla işe başlayan Körner peş peşe üç film çekti: Duvaksız Gelin, Sürtük ve Kerem ile Aslı. Ve Körner'in bir tiyatro oyunu (Pigmalyon) uyarlaması olan Sürtük daha sonraki yıllarda defalarca çekilerek, koyu melodramatik yapısı nedeniyle Türk sinemasını etkileyecektir.

1943

Burhan Felek'in senaryosunu yazıp Muhsin Ertuğrul'un İpek Film adına 1940 yılında çekimine başladığı Nasrettin Hoca Düğünde adlı filmi yarım kalır. Bu kez de oyuncu ve seslendirme sanatçısı Ferdi Tayfur devreye girip filmi tamamlayacaktır. Bu yıl kurulan yeni yapımevi Ses Film (Necip Erses) çalışmalarına başlar. Yapımevinin ilk filmi de Faruk Kenç'in yönettiği bir köy melodramı olan Dertli Pınar'dır.

1944

Baha Gelenbevi; Faruk Kenç'ten sonra tiyatro dışından gelen ikinci sinemacıdır. Uzun süre Paris'te kalıp 1939 yılında yurda döner. Faruk Kenç'in Dertli Pınar filminde (1943) görüntü yönetmeni olarak çalışan Gelenbevi bu kez yönetmenlik denemesini gerçekleştirdi; Deniz Kızı.

1945

Kendi adına İstanbul Film'i (1944) kuran Faruk Kenç yapımevinin ilk filmi olarak Hasret'i yönetti. Bir köy filmi olan Hasret'te Münir Nurettin'le başrolü paylaşan Oya Sensev, tiyatro dışından gelen yeni bir oyuncuydu. Türk sinemasında Şehir Tiyatrosu oyuncularının dışında yeni oyuncu denemeleri Faruk Kenç'in girişimleriyle başlıyordu.

Almanya'da fotoğrafçılık öğrenimi yapan Şadan Kamil (Onüç Kahraman) ve Şehir Tiyatrosu oyuncularından Talat Artemel'le (Hürriyet Apartmanı), Refik Kemal Arduman (Koroğlu), ilk filmlerini bu yıl çektiler.

Bundan sonra üç yeni film şirketi çalışmalarına başladı. Halk Film (Fuat Rutkay), Atlas Film (Nazif Duru, Murat Köseoğlu) ve And Film (Turgut Demirağ). Rutkay, Samatya ve Bakırköy'deki sinemaların sahibi; Duru, sinema işletmecisi Turgut Demirağ'da Amerika'da

sinemacılık tahsili yapmıştı.

1946

Tiyatro dışından gelen oyunculara Günahsızlar'la (Faruk Kenç), Sadri Alışık da katıldı. Film şirketleri sayısında ise belli bir artış görüldü. Erman Film (Hürrem Erman), Duru Film (Naci Duru) bu yapımevlerinin başlıcalarını oluşturdular. Yılın en önemli sinema olayı ise Yerli Film Yapanlar Cemiyeti'nin kurulması oldu. Çünkü YFYC, yapımcıları bir araya getiren bağımsız bir sinemacılar kuruluşudur. Kuruluşun İdare Heyeti'nde ise Faruk Kenç (İstanbul Film), İhsan İpekçi (İpek Film), Turgut Demirağ (And Film), Fuat Rutkay (Halk Film), Necip Erses (Ses Film), Murat Köseoğlu (Atlas Film), Refik Kemal Arduman (Ankara Film), İskender Necef (Birlik Film), Hikmet Aydın (Şark Film) ve Yorgo Saris (Elektra Film) görev aldı.

1947

Film sayısı 12'ye tırmandı. Mısır sinemasının kuruluşunda büyük katkıları olan oyuncu Vedat Örfi Bengül (Bağda Gül), Burhanettin Tepsi ve Sadi Tek gibi tiyatro topluluklarında sahneye çıkan Seyfi Havaeri (Yara, Kılıbıklar), Şehir Tiyatrosu oyuncularından Ferdi Tayfur (Senede Bir Gün, Kerim'in Çilesi), Kâni Kıpçak (Yuvamı Yıkamazsın) bu yıl yönetmenliğe sıvanıp ilk filmlerini çektiler. Ve hocaları Muhsin Ertuğrul'un etkileriyle filmlerinde, tiyatrolaştırılmış, ağdalı, ağır makyajlı bir sinema uygulayımı egemen oldu. Ayrıca, Mısır kaynaklı Arap filmleri'nin II. Dünya Savaşı yıllarına rastlayan dönemde yurda ithal edilmesi, ikinci büyük etkiyi oluşturunuyordu.

Bu yıl sinemaya giren yönetmenlerden yalnızca Turgut Demirağ, dikkati çekti. Çünkü Demirağ, tiyatro dışı bir sinemacıydı. Hollywood'da iki yıl süreyle mesleki incelemelerde bulunmuştu. Bir Reşat Nuri Güntekin uyarlaması olan Bir Dağ Masalı, o dönemin koşulları içinde yapılmış ilk üstün yapım denemesiydi.

1948

18 film çekildi. 5'inin yönetmenliğini Vedat Örfi Bengü yaptı. 7 film ise Halk Film (Fuat Rutkay) yapıymıydı. Ve Fuat Rutkay, daha sonraki yıllarda en çok film yapan prodüktör olarak çalışmalarını sürdürecekti.

Yeni kurulan Ömay Film (Ömer Aykut), Işık Film (Agop Fındıkyan), Milli Film (Sabahattin Tulgar), yapımevleri çalışmalarına başladılar. Muhsin Ertuğrul'un takımındaki oyunculardan Sami Ayanoglu (Harmankaya) ve Kadri Ögelman (Kahraman Mehmet) yönetmen olarak devreye girdiler. Şakir Sırmalı (Domaniç Yolcusu) ve Çetin Karamanbey (Silik Çehreler) de tiyatro dışından gelen yönetmenlerdi.

Film sayısının her yıl giderek artıp yeni yapımevleri'nin devreye girmesinin başlıca nedenlerinden biri, yerli yapımlara Belediye Gelirleri Kanunu gereğince bir ayrıcalık tanınması oldu. Çünkü yerli yapımların rüsumu % 25'e düşürülmüştü. Türk sineması ilk kez, gayrisafı hasılat açısından korunmaya alınıyordu.

Yurt içinde Türk sinemasının ilk resmi yarışması da aynı yıl Yerli Film Yapanlar Cemiyeti tarafından düzenlendi. Ve "Milli filmciliğin inkişafına, çalışmalarını teşvik etmek gayesiyle muhtelif ve müteaddit müsabakalar tertibine" karar veren Cemiyet, yerli film müsabakasının

sonuçlarını şöyle saptadı:

- En güzel film: Unutulan Sır (Şakir Sırmalı)
- En güzel 2. film: Bir Dağ Masalı (Turgut Demirağ)
- En çok muvaffak olan rejisör: Turgut Demirağ, (Bir Dağ Masalı)
- En çok muvaffak olan operatör: Kriton İlyadis
- En çok muvaffak olan ses yönetmeni: Yorgo İlyadis
- En çok muvaffak olan kadın artist: Nevin Aypar
- En çok muvaffak olan erkek artist: Kadri Erogan (Bir Dağ Masalı)
- En çok muvaffak olan kadın karakter artisti: Cahide Sonku
- En çok muvaffak olan erkek karakter artisti: Talat Artemel
- En iyi senaryo: Turgut Demirağ (Bir Dağ Masalı)
- En iyi hikâye: Reşat Nuri Güntekin (Bir Dağ Masalı)
- En iyi laboratuvar: Ses Film (Necip Erses)
- En iyi montaj: Özen Sermet
- En iyi orijinal şarkı: Unutulan Sır'da
- En iyi dekor: Kadri Erogan (Yuvamı Yıkamazsınız)

Makyaj ve fon müziği dallarında ise ödüle layık bir çalışma oybirliğiyle görülmedi.

1949

Film sayısı 19'a ulaştı. Artık, Türk sineması yeni bir dönemin başlangıcında. Günün değişen ekonomik ve toplumsal koşulları içinde bağımsız, özgün ve de sahici sinemacılar birer ikişer bu dönemde yerlerini alacaklardır. İşte sinemamızın ilk gerçek pırıldarından biridir Lütfi Ö. Akad Türk sinemasının gelişim tarihi içinde çok önemli yeri ve gerçekçi bir kurtuluş savaşı filmi olan Vurun Kapheye ile Akad, yeni sinema anlayışının ilk belirtilerini ortaya koyar.

Aynı değişim ve dinamizm yeni denenen oyuncular için de geçerlidir. Örneğin Sezer Sezin (Vurun Kahpeye), Muzaffer Tema (Çılgık), Gülistan Güzey, Hümaşah Hiçan, Orhon M. Arıburnu, Reha Yurdakul bu yeni oyuncu kuşağı'nın bazılarıdır. Özellikle de Sezer Sezin ve Muzaffer Tema, daha sonraki yıllarda seyirci üzerindeki etkinlikleriyle öne çıkacaklardır. Ayrıca Tema, Suavi Tedü'den teslim aldığı jeune prömier tipini popülarize ederek daha ilerilere götürebilmeyi başaracaktır.

1950

Bu yıl çekilen 22 film içinde sayı olarak ağırlık gene eski kuşaktan Vedat Örfi Bengü'dedir. Çünkü, Mısır sinemasının Türkiye'deki mirasçısı Bengü, 7 film birden yönetmiştir. Ama Bengü de tiyatro ağırlıklı yönetmenler gibi Türk sinemasında son dönemini yaşamaktadır. Muhsin Ertuğrul'un 1922'lerden 1947'ye geldikten sonra zorunlu olarak ara verdiği ilkel düzeydeki sinema çalışmalarını iz süren mirasçılardan Kadri Ögelman, Cahit Irgat, Avni Dilligil, Mümtaz Ener; daha sonraki yıllarda ise Sami Ayanoglu (1951), Kâni Kıpçak (1951), Talat Artemel (1952), Suavi Tedü (1953) sürdürmeye çalışacaklardır.

Faruk Kenç, Çetin Karamanbey gibi önceki yıllardan gelenlerle birlikte, yeni sinemacılar Orhon M. Arıburnu, Semih Evin, Mehmet Muhtar, Hüseyin Peyda tiyatrocusu egemenliğini bir

ölçüde yavaşlatacaklardır. Neriman Köksal ile Mesiha Yelda bu sinemacı kuşağının oyuncularını olarak dikkati çekerler.

1951

36 film çekildi. Tarihsel film dönemi başlarken, İstiklal ve Kore Savaşı filmleri de ağırlığını gösterdi. 8 Kurtuluş Savaşı ve 5 tarihi filmin çekildiği bu yıl, Cahide Sonku da kendi adına Sonku Film yapım evini kurdu. Öteki yapımevleri ise Lale Film (Cemil Filmer), Adalı Film (Handan Adalı) ve Yakut Film'di (Dr. Arşavir Alyanak).

Nuri Akıncı, Dr. Alyanak ve İhsan Tomaç dönemin yeni yönetmeni oldular. Ama yılın en önemli filmlerinden birini kuşkusuz. Orhan M. Arıburnu Sürgün'le gerçekleştiriyordu. Oyuncu olarak da Turan Seyfioğlu'nun yıldızı parlamak üzereydi.

1952

Türk sineması sürekli bir rekora doğru gidiyor. Çünkü bir yıllık süre içinde çekilen film sayısı 61'dir. Ama 1952 çok önemli bir yıldır.

4 film yöneten Lütfi Ö. Akad, özgün bir yaşam öyküsüne dayanan Kanun Namına ile Türk sinemasına ilk kilometre taşı koyacaktır. Gerçekten Akad, yıllardır anlatım aksaklıklarıyla yaşamaya çalışan kekeme bir sinemaya bir dil kazandırıyor, yeni soluk getiriyordu. Yaşayan tipler, gündelik olaylar ve doğal çevrenin kullanımı Kanun Namına'yı tarihsel süreç içindeki yerine oturtuyordu.

Bu ilk ustanın ardından gelen önemli bir sinemacı da Metin Erksan'dı. Karanlık Dünya (Aşık Veysel'in Hayatı) adlı ilk gerçekçi köy denemesiyle, daha ilk aşamada sözü edilen bir yönetmen oldu. Erksan'ın bu aşamadaki talihsizliği elbette sansürdü.

Geçiş döneminden sonra bir sinemacılar dönemi de başlamıştı. Türk sinemasında. Ama bu arada Muhsin Ertuğrul'un geleneksel sinemasını da bu yeni dönem içinde ortaya çıkıp sürdürenler olacaktı. İşte Muharrem Gürses (Zeynep'in Gözyaşları), bu ilginç örneklerden biriydi. Gürses, sonraki yıllarda belli bir süre, ticari sinemanın önde gelen isimlerinden biri olacaktı. Halka inmesi açısından da üzerinde durulması gereken tipik bir yönetmendi. Çünkü kendinden sonra gelen bazı yönetmenleri etkileyerek bir Gürses Okulunu oluşturacaktı.

Yıllardır Ertuğrul'un yararlandığı tiyatro oyuncularından Vahi Öz'le Hayri Esen yönetmenliğe başladılar. Doğrudan doğruya sinemayla ilişki kuran yeni yönetmenler de İpek Film stüdyosunda montajcı olarak çalışan Orhan Atadeniz'le Nedim Otyam'dı.

Yılın en önemli filmi olan Kanun Namına ile Türk sinemasında ilk büyük yıldız doğuyordu. Bu genç, Ayhan Işık'tı. Bir dergi (Yıldız) yarışması sonucunda Yavuz Sultan Selim ve Yeniçeri Hasan'la (1951) sinemaya gelmişti. Aynı yarışmadan gelip de dikkati çeken bir yıldız da Belgin Doruk oldu.

Aynı yıl Lütfi Ö. Akad, Aydın Arakon, Orhan M. Arıburnu, Hüsamettin Bozok (yayıncı), Burhan Arpad (yazar) ve Hıfzı Topuz (yazar) tarafından TFDD (Türk Film Dostları Derneği) kuruldu. Derneğin temel amacı: "Türk filmciliğinin sanat bakımından inkişafını ve milletlerarası filmcilik alanında mükemmel ve mevkie ulaşmasını temin etmek" görüşüne

dayanıyordu.

1953

Yıl 44 filmle kapandı. Sinemaya geçen yıl giren Atıf Yılmaz Batıbeki, çalışmalarını Hıçkırık ve Aşk İstiraptır gibi melodram ağırlıklı piyasa romanı uyarlamalarıyla sürdürdü. Batıbeki, yönetmenliğe başlamadan önce Semih Evin'e bir süre asistanlık yapmıştı.

Halıcı Kız'la 6 yıllık bir aradan sonra yeniden bir hamle yapan Muhsin Ertuğrul, önceki filmlerinden daha büyük bir başarısızlığa uğradı. Atlas sinemasında halk önüne çıkan ilk renkli Türk filmi olmanın dışında bir özellik taşımadı. Ve daha ilk geceki gösterimde seyircinin tepkiyle karşıladığı Halıcı Kız, Ertuğrul'un sonunu oluşturdu. Oysa, tümüyle renkli çekilen ilk renkli Türk filmi Ali İpar'ın yönettiği Salgın'dı. Ne var ki, bazı nedenlerle Halıcı Kız'dan sonra gösterime girmişti.

Akad, Katil'le başarısını sürdürürken birçok yönetmeni de etkiledi. Orhon Arıburnu Kanlı Para'yla, Nedim Otyam Toprak'la başarılı bir sınav verdiler. Kemal Kan ve Şinasi Özönük, ilk çalışmalarına başladılar. Özönük'un Affet Beni Allah'ım adlı filminde Eşref Kolçak, İstanbul Canavarı'nda Nazım İnan, yeni oyuncular olarak ilgi çekip ağırlıklarını koydular.

Bu ara TFDD'nin I. Türk Film Festivali adıyla düzenlediği şenliğin sonuçları da şu sırayı izledi:

- En iyi film: Kanun Namına (Lütfi Ö. Akad)
- Diğer iyi filmler: Kanlı Para (Orhan M. Arıburnu), İki Süngü Arasında (Şadan Kamil), Drakula İstanbul'da (Mehmet Muhtar), Efelerin Efesi (Şakir Sırmalı).
- En iyi rejisörler: Lütfi Akad, Orhon M. Arıburnu, Şadan Kamil, Mehmet Muhtar, Şakir Sırmalı
- En iyi operatörler (kameraman): Enver Burçkin, Kriton İlyadis, Özen Sermet, İlhan Arakon, Şadan Kamil
- En iyi senaryocular: Osman Seden, Adnan Fuat Aral, Orhon M. Arıburnu, Ümit Deniz.
- En iyi fon müziği bestecileri: Orhan Barlas, Nedim Otyam.
- En iyi erkek oyuncular: Turan Seyfioğlu, Ayhan Işık, Atıf Kaptan, Orhon M. Arıburnu.
- En iyi kadın oyuncular: Lale Oraloğlu, Nedret Güvenç, Ayfer Feray.

1954

48 film çevrildi. 1950 öncesi Münir Nurettin Selçuk'la başlayıp biten şarkılı filmler dönemi bu kez Zeki Müren'le sürdürüldü. Öldüren Şehir (Lütfi Ö. Akad), kent sorunlarına yaklaşımıyla dikkati çekerken, Kaçak (Şadan Kamil) yılın diğer önemli filmiydi.

En Başarılı Film'in seçilemediği TFDD II. Yarışması şöyle neticelendi:

- En başarılı rejisörler: Lütfi Ö. Akad (Öldüren Şehir), Ali İpar (Bir Şehrin Hikayesi)
- En başarılı senaryocu: Ali İpar (Bir Şehrin Hikayesi)
- En başarılı kameramanlar: Yuvakim Filmeridis (Mahallenin Namusu), İlhan Arakon (Salgın), Mike Rafaelyan (Ölüm Saati), Kriton İlyadis (Öldüren Şehir)

- En başarılı sanatçılar: Lale Oraloğlu (Leylaklar Altında), Aliye Rona (Mahallenin Namusu), Belgin Doruk (Öldüren Şehir), Cahit Irgat (Altı Ölü Var), Orhan Elçin (Ölüm Saati).
- En başarılı fon müzikçisi: Nedim Otyam (Ölüm Saati)

1955

Film sayısı 61'e ulaştı. Türk sinemasının ilk özel yapımevi olan Kemal Film'in başına geçen ve senaryo çalışmaları yapan Osman F. Seden, Kanlarıyla Ödediler'le yönetmenliğe başladı. Memduh Ün, Abdurrahman Palay ve Mümtaz Alpaslan bu dönemde sinemaya girdiler. Muhterem Nur, Lale Oraloğlu, Bülent Oran, Mualla Kaynak ve Neşe Yulaç ise sinemanın yeni tipleridirler.

Ara kuşağın önemli yönetmeni Lütfi Ö. Akad, bir Yaşar Kemal uyarlaması olan Beyaz Mendil'le yeni bir başarı elde etti. Bu gerçekçi köy filminde oynayan Fikret Hakan, güçlü oyunuyla tüm dikkatleri üzerine topladı. Bu, bir oyuncu aşamasıydı kuşkusuz. Ve sinemaya ilk kez bir sahici oyuncu geliyordu.

Tiyatrocular kuşağından gelen Sami Ayanoglu'nun yönettiği Beyaz Şehir filmine Fransızca dublaj yapıldı. Ve İsviçre'de düzenlenen Kızıl Haç Kongresi'ndeki gösteri sırasında bir özel armağan kazandı.

Türk Film Dostları Derneği'nin düzenlediği II. Türk Filmcileri

Yarışması'nda ise yapılan oylama sonucu kazananlar şöyle belirlendi:

- En başarılı filmler: Kaçak (Şadan Kamil), Sevdiğim Sendin (Agâh Hün), Bulgar Sadık (Lütfi Ö. Akad)
- En başarılı rejisörler: Şadan Kamil, Lütfi Ö. Akad, Agâh Hün.
- En başarılı senaryocular: Haldun Taner (Kaçak), Lale Oraloğlu (Sevdiğim Sendin)
- En başarılı kameramanlar: Turgut Ören (Sevdiğim Sendin), Kriton İlyadis (Bulgar Sadık), İlhan Arakon (Kaçak) , Enver Burçkin (Ecel Köprüsü)
- En başarılı prodüktörler: Nazif Duru (Kaçak), Ali Oraloğlu (Sevdiğim Sendin)
- En başarılı kadın sanatçılar: Sezer Sezin (Kaçak), Lale Oraloğlu (Sevdiğim Sendin)
- En başarılı erkek sanatçılar: Şevki Artun (Bulgar Sadık), Turan Seyfioğlu (Kaçak), Cahit Irgat (Sevdiğim Sendin)

1956

50 film çevrildi. Piyasa koşullarına çok iyi uyum sağlamasını bilip köy melodramlarıyla ününü sürdüren Muharrem Gürses bir altın çağ yaşamaktadır. Peş peşe 7 filmde yönetmenlik yapar.

Bu yılın dikkati çeken bir oyuncusu da Ekrem Bora'dır. Alın Yazısı'yla (Mehdi Özgürel) sinemaya giren Bora; Ayhan Işık ve Belgin Doruk gibi bir dergi (Yıldız) yarışması sonucu sinemaya gelmiştir.

Uluslararası Berlin Film Şenliği'nde bir Türk filmi, ikincilik ödülü olan Gümüş Ayı'yı kazandı. Sabahattin Eyuboğlu ile Mazhar Şevket İpşiroğlu'nun bu ödüllü Hitit Güneşi, bir belgesel kısa filmidir.

1957

61 film çekildi. Gürses, bu yıl da hızlı film çalışmalarına devam etti. Memduh Ün Yetim Ömer ve Güllü Fatma gibi Gürses tipi melodramlarla bir yıl geçirdi.

Yeni yönetmenler, Nejat Saydam'la Ziya Metin'di. Muzaffer Arslan'ın As Film, Özdemir Birsnel'in kurduğu Birsnel Film de, aynı yıl çalışmalarına başladılar.

Lütfi Ö. Akad'ın Ak Altın adlı filminde Fettah rolüyle Osman Alyanak, yardımcı oyuncu olarak öne çıktı. Fatma Girik, Leyla Sayar ve Orhan Günşiray, oyunculuklarına bu yıl başladılar.

Arabesk türü pembe piyasa romanlarıyla kendine bir yol arayan Atıf Yılmaz, ilk küçük çıkışını Gelinin Muradı ile yaptı. Bir kasaba gerçeğini yansıtan bu film, Kemal Bilbaşar'ın öykülerinden arladıği ilginç bir çalışmaydı.

Uluslararası Berlin Film Şenliği bu yıl da Türk sineması adına küçük bir zaferle sonuçlandı.

Sabahattin Eyüboğlu-Mazhar İpşiroğlu ikilisinin Siyah Kalem adlı kısa filmi mansiyon kazandı.

1958

Film sayısı 80'e tırmandı.

Yeni yapımevleri kuruldu. Bunların en önemlileri Güven Film (Yuvakim Filmeridis), Melek Film (Şahan Haki), Kervan Film (Ümit Utku) ve Pesen Film (Nevzat Pesen)'dir.

Yönetmenlere Nuri Ergün, Hulki Saner, Nevzat Pesen, Nişan Hançer; oyunculara da Ahmet Mekin, Çolpan İlhan ve Göksel Arsoy katıldılar. Ve Türk sineması çok önemli bir film olayı yaşadı. Bu olay Üç Arkadaş'tı. Yönetmeni de Memduh Ün'dü. Daha önceki yıllarda piyasa melodramlarıyla sıradanlığı aşamayan Ün'ün bu beklenmedik çıkışı, Akad'ın Kanun Namına'sından sonra sinemasal açıdan ikinci bir devrimi gerçekleştirdi. Dostluğu, sevgiyi, dayanışmayı duyarlı bir sinema diliyle sergiledi. Ayrıca Fikret Hakan'ın, Salih Tozan'ın, Semih Sezerli'nin, özellikle Muhterem Nur'un mükemmel oyunlarıyla, bir ekip çalışmasının ilk kez zaferini vurguluyordu. Kaldı ki filmin senaryosunu da Aydın Arakon, Metin Erksan, Muammer Çubukçu, Memduh Ün, Ertem Göreç ve Atıf Yılmaz'dan oluşan bir grup ortaklaşa yazmışlardı. Diyalogların bir bölümünü yazan da Orhan Kemal'di.

Yılın diğer başarılı bir filmi de Metin Erksan'dan geldi. Bir efe filmi denemesi olan Dokuz Dağın Efesi, bu türde yapılanlardan bir hayli farklıydı.

1959

76 film çevrildi. Aydın Arakon'un Fosforlu Cevriye adlı filmiyle sinemada erkek tipli kadın kahramanlar modası başladı. Bu tür kahramanların ilk oyuncusu Neriman Köksal'dı. Cıralı İbo serisiyle de yeni bir güldürü oyuncusu doğdu; Feridun Karakaya.

Nevzat Pesen'in bir roman uyarlaması olan Samanyolu, Göksel Arsoy'a ün yaptırdı. Arsoy, Belgin Doruk'un karşısında romantik, özellikle sarışın havasıyla sinemaya yeni bir erkek tipini getiriyordu. Ayrıca film gişe başarısıyla dikkati çekti ve böylece de sinemada bir çift anlayışının (Belgin Doruk- Göksel Arsoy) temelleri atıldı.

Güldürü oyuncusu Suphi Kaner, yönetmenliğe; Yılmaz Güney, ilk oyunculuk denemelerinde(Bu Vatanın Çocukları) başladı. Şair Atillâ İlhan, Ali Kaptanoğlu takma adıyla, Lütfi Ö. Akad'ın yönettiği Yalnızlar Rıhtımı'nın senaryosunu yazdı. Yabancı etkiler taşıyan filmiyle Akad, özellikle de Atillâ İlhan'ın senaryosu çeşitli tartışmalara yol açtı.

Yılın en özenli filmlerini Atıf Yılmaz (Bu Vatanın Çocukları, Karacaoğlan'ın Kara Sevdası, Alageyik) çekti. Nejat Saydam, İstiklal Savaşı filmi Kalpaklılar'la en başarılı filmi gerçekleştirilebilmeyi başardı.

Bu yıl kurulan TSSD (Türk Sinema Sanatçıları Derneği), Gazeteciler Cemiyeti ile yaptığı işbirliği sonucu Türk Film Festivali'ni düzenledi. 15 filmin katıldığı festivalde en başarılı film, senaryocu ve kadın oyuncu seçilmedi. Öteki sonuçlar:

- En başarılı yönetmen: Atıf Yılmaz Batıbeki
- En başarılı fotoğraf direktörü: Kriton İlyadis (Beraber Ölelim)
- En başarılı fon müziği: Yalçın Tura (Zümrüt)
- En başarılı erkek oyuncu: Sadri Alışık (Zümrüt) · Jüri özel armağanı :Dokuz Dağın Efesi (Metin Erksan).

1960

78 film çekildi. Yeni film şirketi kuruldu: Be-Ya Film (Nusret İkbâl), Saner Film (Hulki Saner), Uğur Film (Memduh Ün), Yerli Film (Atıf Yılmaz- Orhan Günşiray), Erler Film (Türker İnanoğlu), Metro Film (Aram Gülyüz), Site Film (İlhan Filmer), Şan Film (Baki Üsküdarlı), Kurt Film (Mehmet Arancı).

Zeynep Değirmencioğlu'nun oynadığı Ayşecik'le çocuk kahramanlı filmler dönemi başladı. Değirmencioğlu da Memduh Ün'ün bu filmiyle Türk sinemasında ilk çocuk yıldız oldu. Bir çağ filmi olan Akad'ın Yangın Var'ında, Ayhan Işık karşısında ezilmeden ve giderek onu aşan mükemmel bir oyunla Turgut Özatay ilgi çekti. Türkan Şoray, Gönül Yazar yeni oyuncular; Türker İnanoğlu, Burhan Bolan, Hüsnü Cantürk, Yavuz Yalınkılıç ve Fikret Uçak yeni yönetmenler olarak sinemaya girdiler. Türk Silahlı Kuvvetleri'nin 27 Mayıs'ta siyasal yönetime el koymasından sonra Türk sinemasında yeni bir düşünce hareketi ortaya çıktı. Adı toplumsal gerçekçilikti.

Ve bu sinemasal hareket, ilk kez Metin Erksan'ın Gecelerin Ötesi'yle doğdu. Toplumsal içerikli bir filmle birlikte Namus Uğruna (Osman F. Seden), Kanlı Firar (Orhan Elmas), Dolandırıcılar Şahı (Atıf Yılma) ve Memduh Ün'ün Kırık Çanakları'yla Ateşten Damla önemli yapıtlardır.

Atilla Tokatlı'nın Türk sineması için çok özel bir denemesi olan Denize İnen Sokak gişe açısından büyük bir başarısızlığa uğradı. Venedik ve Karlovy-Vary film şenliklerinde gösterilen film Locarno Şenliği'nde ise şeref diploması aldı.

1961

Film sayısı giderek tırmanıyor. Bu yıl tam 113'e ulaştı. Türker İnanoğlu'nun Hancı'sı ile Ümit Utku'nun Yaban Gülü büyük gişe hasılatları elde ettiler. Nejat Saydam'ın Küçük Hanımefendi adlı filmi oyuncu Belgin Doruk'a yeni bir ün sağlarken, bu arada "hanımefendi-beyefendi"

türünde dizilerin modasına da yol açtı. Münir Hayri Egeli Kolsuz Bebek'le ilk kez sinemamızda birbirinden bağımsız, üç öykülü film denemesini gerçekleştirdi.

Oyunculardan Muzaffer Tema ile Kenan Pars yönetmenliğe başladılar. Ülkü Erakalın, Süreyya Duru, Natuk Baytan ve Halit Refiğ ilk filmlerini çektiler. Oyuncu Orhan Günşiray, polisiye filmlerin "yerli Mayk Hammer"i olarak tipine otururken, bu tür sinemaya da yeni bir aksiyon getirdi.

Senaryocu Vedat Türkali ile işbirliğine girişen Ertem Göreç olumlu bir başarı kazandı. Konut sahibi olmak için çırpınan bir avuç insanın öyküsünü dürüst bir çaba içinde görüntülediği Otobüs Yolcuları, yılın en iyi filmlerinden biri oldu. Sinema eleştirmeni Halit Refiğ, geçirdiği asistanlık döneminden sonra Yasak Aşk'la bir ilk film ortaya koydu.

İstanbul Belediyesi, Sanat Festivali'ne ek olarak, bir "Yerli Filmler Yarışması" düzenledi:

- En başarılı film: Kırık Çanaklar (Memduh Ün)
- En başarılı yönetmen: Memduh Ün
- En başarılı senaryo: Metin Erksan (Gecelerin Ötesi)
- En başarılı görüntü yönetmeni: Turgut Ören (Ölüm Peşimizde)
- En başarılı kadın oyuncu: Lale Oraloğlu (Kırık Çanaklar)
- En başarılı erkek oyuncu: Eşref Kolçak (Namus Uğruna)
- En başarılı yardımcı kadın oyuncu: Mualla Kaynak (Kırık Çanaklar)
- En başarılı yardımcı erkek oyuncu: Kadir Savun (Gecelerin Ötesi)
- Jüri özel armağanı: Atilla Tokatlı, Selçuk Bakkalbaşı (Denize İnen Sokak)
- İstanbul Belediyesi özel armağanı: Zeynep Değirmencioğlu (Ayşecik)

İzmir'de düzenlenen I. Sanat Festivali'ne bu yıl sinema dalı da eklendi. Ve Fuar Filmleri Yarışması adı verilen bu bölümde sonuçlar şöyle saptandı:

- En başarılı film: Denize İnen Sokak (Atilla Tokatlı)
- En başarılı senarist: Selçuk Bakkalbaşı (Denize İnen Sokak)
- En başarılı kameraman: Enver Burçkin.
- En başarılı kadın oyuncu: Nurhan Nur.
- En başarılı erkek oyuncu: Ulvi Uraz (Denize İnen Sokak)
- En başarılı rejisör ise seçilemedi.

1962

131 film çekildi. Bu yılın yeni yapımevleri: Artist Film (Recep Ekicigil), Kazankaya Film (Hasan Kazankaya), Sibel Film (Müfit İlkiz).

Filiz Akın ve Tanju Gürsu, bir dergi (artist) yarışması sonucu sinemaya girdiler. Akın, modern genç kız tipinin Türk sinemasındaki yeni simgesiydi. Ve sinema, ünlü kalemlerin ilgi duyduğu bir sanat dalı oldu. Yazar ve öykücü Tarık Dursun K. Yönetmenlik, romancı Kemal Tahir de senaryoculuk denemelerine başladılar. Bir yeni yönetmende Mehmet Dinler'di.

Sami Şekeroğlu'nun girişimleriyle ilk özel sinema kulübü kuruldu. Kulüp Sinema 7.

Metin Erksan; Fakir Baykurt'un aynı ismi taşıyan romanından uyarladığı Yılanların Öcü'yle edebiyat-sinema ilişkilerinin başarılı bir örneğini verdi. Gerçekçi bir köy romanından gerçekçi bir sinemaya dönüşen Erksan'ın bu olaylı filmi, yılın en başarılı yapıtıydı. İkinci kez sansürlere karşı karşıya gelen Erksan'ın filmini Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel Çankaya Köşkü'nde izledikten sonra tüm sanatçıları kutladı.

Nevzat Pesen de ilk kez şaşırtıcı bir aşama yaptı. John Steinbeck'in Fareler ve İnsanlar adlı romanından Orhan Elmas'ın başarıyla Türk toplumuna uyarladığı senaryo, Nevzat Pesen'in elinde değerini buldu. Ve Pesen'in yönetiminde İkimize Bir Dünya, sinema tarihimizin en sıcak ve duyarlı filmlerinden biri oldu. Ne var ki Pesen, bu ilginç başarısından sonra kendini yenileyemeyecek; İkimize Bir Dünya, bir yönetmenin ilk ve son aşaması olacaktı. Gerçekte bu, bir ekip çalışmasının ortak başarısıydı. Ve Kadir Savun'un incelikli oyunu uzun süre akıldan çıkmadı.

1963

Film sayısı 128. Yeni oyuncular Ajda Pekkan ve Tamer Yiğit. İki oyuncu da bir dergi (Ses) yarışması aracılığıyla sinemada işbaşı yaptılar.

Güldürü oyuncusu Öztürk Serengil Adanalı Tayfur'la (Zafer Davutoğlu) sıradan bir lahmacuncu tipi yaratarak en parlak dönemine girdi. Uzun süre usta yönetmenlerin yanında asistanlık yapan Zeki Ökten'le gazeteci İlhan Engin ilk kez yönetmenlik yaptılar. Engin'in sinemayla ilişkisi ise senaryo yazarlığıyla başlamıştı.

Yılın en başarılı filmleri gene Metin Erksan imzasını taşıyor; Acı Hayat ve Susuz Yaz. Aynı zamanda yılın iş yapan filmlerinden biri olup sinemaya sokaktaki adamın dışında aydın bir seyirci kesimini getirebilmeyi başaran Acı Hayat, ilginç bir kent filmiydi. Türkan Şoray ve Ekrem Bora bu filmdeki rolleriyle sınıf atladılar.

Köy gerçeklerinin yanı sıra cinsel bir tutkunun da altını çizen Erksan'ın Susuz Yaz'ında Hülya Koçyiğit ve Erol Taş başarılı bir oyun sergilediler. Böylece de Metin Erksan, bir biri ardına elde ettiği başarılarla giderek kendini yenileyen bir sinemacı olduğunu her fırsatta gösteriyordu. Genç sinemacılar kuşağından Atıf Yılmaz'ın ise kararsız ve tekrarlar içinde yoluna devam ettiği görülüyordu. Örneğin Yarın Bizimdir yılın düzeyli filmlerinden biri olmasına karşılık, bir Gelinin Muradı'nı aşmış sayılmazdı.

Bu yıl sinemayla ilgili iki kurum faaliyet gösterdi. Türk Film Prodüktörleri Cemiyeti ile Sine-İş (Sinema İşçileri Sendikası).

Oyuncu Nilüfer Aydan, Şehirdeki Yabancı ile (Halit Refiğ) Moskova Film Şenliği'nde şeref diploması aldı.

1964

Film sayısı 180'e ulaştı. Yaşları genç, yeni bir sinemacılar kuşağı da giderek etkinliğini gösteriyordu. Genç sinemacılar taze ve yeni projelerle toplumsal içerikli filmlere ağırlık

veriyorlar. Feyzi Tuna, bu genç sinemacılar. Aşka Susayanlar'la adından söz ettiriyor. Tunç Başaran, Kemal İnci ve Remzi Jöntürk, ilk filmlerini yönetiyorlar. Daha önce senaryo çalışmaları yapan öykücü Tarık Dursun K. da Kelebekler Çift Uçar'la anlatım olarak yeni bir soluk getirmeye çalışıyorlar.

Yeni yönetmenlerden Cevat Okçugil, Ertem Eğilmez, Orhan Aksoy, Yılmaz Atadeniz çalışmalarını sürdürüyorlar. Daha önceki kuşağın sinemacılarından Nevzat Pesen Ahtapotun Kolları, Orhan Elmas Duvarların Ötesi ve Memduh Ün Ağaçlar Ayakta Ölür'le, çok sayıdaki kötü film arasından öne çıkmayı başarabiliyorlar. Daha eskilerden ise Atıf Yılmaz, gerçek kişiliğini bulabilme çabası içinde hem hızlı çalışıyor, hem de sürekli tür değiştiriyor. Erkek Ali ve Keşanlı Ali Destanı bu yıl çektiği düzeyli filmlerden ikisi.

Ama yılın en önemli üç filmi Ertem Göreç, Halit Refiğ ve Metin Erksan'dan geliyor. Ertem Göreç'in Karanlıkta Uyananlar'ı bir boya fabrikasındaki işçileri konu alan ilk grev filmi Türk sinemasında. Halit Refiğ Gurbet Kuşları'yla ilginç bir iç göç filmi ortaya koyuyor. Metin Erksan, Suçlular Aramızda'yla, çarpıcı görüntüler içeren bir burjuva melodramı sergiliyor. Erksan, estetik ustası bir sinemacı kuşkusuz. Yer yer yabancı etkiler taşıyan anlatımı çoğu kez polemikler yaratıyor. Hırçın bir yönetmen Erksan, ama sinemacı.

Cüneyt Arkın, yeni bir oyuncu. Leyla Sayar, Şehrazat (Halit Refiğ) ve Suçlular Aramızda adlı filmiyle Türk sinemasında vamp kadın tipine yeni bir derinlik kazandırıyor. Fetiş tutkuların, gizemli erotizmin giderek yıldız vampı oluyor Sayar.

Ve Berlin Film Şenliği'nde Türk sinemasının ilk büyük zaferi: Metin Erksan, bu uluslararası şenlikte en iyi film seçilen Susuz Yaz'la büyük ödül altın ayıyı kazandı. Daha sonra bu başarı nedeniyle Turizm ve Tanıtma Bakanı A. İ. Göğüş, yaptığı bir basın toplantısında filme emeği geçen tüm sanatçılara armağanlar veriyor. Ve bu ilk filmdeki başarılı rolü için Türk Kadınlar Birliği tarafından Hülya Koçyiğit yılın kadın sanatçısı seçildi.

Türk Film Prodüksörleri Cemiyeti ve Antalya Belediyesi'nin ortak girişimleriyle, sinema tarihimizin hâlâ sürmekte olan en önemli Film Şenliği düzenlendi. Ve I. Antalya Film Festivali sonuçları:

- En iyi film: Gurbet Kuşları (Halit Refiğ)
- En iyi yönetmen: Halit Refit (Gurbet Kuşları)
- En iyi görüntü yönetmeni: Ali Uğur (Acı Hayat)
- En iyi kadın oyuncu: Türkân Şoray (Acı Hayat)
- En iyi erkek oyuncu: İzzet Günay (Ağaçlar Ayakta Ölür)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Yıldız Kenter (Ağaçlar Ayakta Ölür)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Ulvi Uraz (Yarın Bizimdir)

Bu arada Metin Erksan, Susuz Yaz'la Venedik Film Festivali "Merito Biennale"de bir ödül daha kazandı.

1965

Bir yıllık süre içinde çekilen 213 filmle Türk sineması, önlenmesi mümkün olmayan bir film enflasyonu başlattı. Altyapısız ve büyük bir karmaşa içinde film sayısı artarken bu sağlıksız

hızlı tempo yeni sömürü kaynaklarını da beraberinde getiriyordu. Örneğin yıldız egemenliğinin doruk noktalara ulaşması, bölge işletmecilerinin Türk sinemasını yönlendirme çabaları ve tefeci-yapımcı ilişkisinin ortaya çıkardığı bono sistemine dayalı çarpık ekonomi, bu sömürü düzeninin başlıca kaynaklarıydı.

Semih Evin'le başlayan "i içe çekilen film furyası", yapımcı Hasan Kazankaya ile daha ileri uçlara tırmandı. Ve bu dört ya da altı günlük gibi çok kısa srelerde, aynı meknlarda, aynı oyuncularla "şipşak" ekilen bu ucuz "ikiz filmler" bir "gecekondu sineması", başka bir deyişle "konfeksiyon sineması" dönemini başlattı.

Ucuzluk ve başıbozukluk birbiri ardına yeni sinemasal modalar getirdi. Yılın bir yeni türü de "hazretler sineması"ydı. Böylece 1965, Nuri Akıncı'nın Hazreti Yusuf'un Hayatı adlı filmiyle bir "din sömürüsü"nn başlangıç yılı oldu.

Kalitesiz filmlerin büyük bir sayıya ulaştığı bu dönemde, tek tük de olsa bazı olumlu çabalar görülmüyor değildi. Bu dönemde sinemaya girenlerden Erdoğan Tokatlı Son Kuşlar'la başarılı bir ilk film denemesi ortaya koydu. Memduh ünün asistanı Bilge Olgaç, bir arayış içindeydi.

Tiyatro sanatçısı Haldun Dormen Bozuk Düzen ve Güzel Bir Gün İçin'le dikkati çekti.

Filmlerde dekoratör olarak alışan Duygu Sağıroğlu'nun Bitmeyen Yol adlı ilk filmi i-g' içeren gerçekçilik çabaları, olumlu bir çalışma olarak karşıldı. Feyzi Tuna'nın elle tutulur bir ilk gençlik filmi olan Yasak Sokaklar'ı eski kuşaktan Abdurrahman Palay'ın İsyancılar'ı, Atıf Yılmaz'ın Muradın Türküsü, Halit Refiğ'in Kırık Hayatlar'ı yılın kayda değer yapıtlarıydı.

Senaryo alışmalarıyla Türk sinemasına önemli katkıları olan Vedat Türkali ve gazeteci - romancı Cengiz Tuncer'de birer film yönettiler. Tuncer'in Sevmek Seni adlı filmi, çok aşırı ve bireysel bir sinema denemesi olarak kendi içinde boğuldu. Ve halk önüne de çıkamadı.

Yılın en önemli ve tartışmalı iki filmi gene Metin Erksan'la Halit Refiğ'den geliyordu. Erksan'ın Sevmek Zamanı, yerli motiflerle bezenmiş bir tutkunun, bir kara sevdanın filmi olmasına karşılık, bizden olan kahramanlarının davranış biçimlerinde bir yabancılaşma da ağırlıktaydı. Ama filmin estetik ve grsel zenginliği, yalnızca Erksan'a özgü boyutlardaydı.

Senaryosunu Kemal Tahir'in yazdığı, Halit Refiğ'in Haremde Dört Kadın'ı bir ağ filmi olarak belli bir kesimin ilgisini çekerken, Erksan'ın Sevmek Zamanı'nda olduğu gibi büyük bir ticari başarısızlığa uğradı. Bireysel açıdan ilginç sinema denemeleri olan bu "halktan kopuk" filmlere karşılık, Ertem Eğilmez'in "yerli Pigmalyon"u Sürtük yılın en büyük iş yapan filmlerinden biri oldu. Ayrıca Fıstık Gibi Maşallah (Hulki Saner), Fabrikanın Gl (mit Utku), 1964-65 sezonunun en çok iş yapan filmleri listesinde yer aldı.

Görüldüğü gibi yıllar yılı şartlandırılmış yerli film seyirci beğenisinin hangi sınırlarda olduğu ortaya çıkıyor. Ve İstanbul Belediyesi'nin tuttuğu rapora göre ise, bir yıl içinde yalnızca kentteki sinemalara 34 milyon 393 bin 634 seyirci girmiş. Demek ki bu açıdan Türk sineması bir altın ağ yaşıyordu.

Bir resimli roman kahramanı olan Karaoğlan dizisiyle Kartal Tibet ün yaptı. Tunç Okan, Selma Güneri de bu yıl sinemaya girdiler. Gene yılın en çok iş yapan filmlerinden bir olan On Korkusuz Adam'da (Tunç Başaran) minicik rolüyle dikkati çeken Yılmaz Güney; Duygu Sağıroğlu'nun Ben Öldükçe Yaşarım filmindeki duyarlı oyunuyla ön plana geçti.

Türk Sinematek Derneği kuruldu. Ve büyük çoğunluğu öğrencilerden oluşan üyelerine yerli ve yabancı film gösterileri düzenlemeye başladı.

2. Antalya Film Festivali yapıldı:

- En iyi film: Aşk ve Kin (Turgut Demirağ)
- En iyi 2. film: Keşanlı Ali Destanı (Atıf Yılmaz)
- En iyi 3. film: Karanlıkta Uyananlar (Ertem Göreç)
- En iyi yönetmen: Atıf Yılmaz (Keşanlı Ali Destanı)
- En iyi senaryocu: Vedat Türkali (Karanlıkta Uyananlar)
- En iyi görüntü yönetmeni: Gani Turanlı (Aşk ve Kin)
- En iyi özgün müzik: Nedim Otyam (Karanlıkta Uyananlar)
- En iyi kadın oyuncu: Fatma Girik (Keşanlı Ali Destanı)
- En iyi erkek oyuncu: Fikret Hakan (Keşanlı Ali Destanı)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Aliye Rona (Hepimiz Kardeşiz)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Erol Taş (Duvarların Ötesi)
- En iyi stüdyo: Acar Film
- En iyi kısa metrajlı film: Bir Damla Suyun Hikâyesi (Behlül Dal)

34. İzmir Enternasyonal Fuarı I. Film Şenliği düzenlendi:

- En iyi film: Üç Tekerlekli Bisiklet (Lütfi Ö. Akad)
- En iyi 2. film: Sahildeki Ceset (Natuk Baytan)
- En iyi 3. film: Ahtapotun Kolları (Nevzat Pesen)
- En iyi yönetmen: Metin Erksan (Suçlular Aramızda)
- En iyi senaryocu: Natuk Baytan (Sahildeki Ceset)
- En iyi kameraman: Kriton İlyadis (Ahtapotun Kolları)
- En iyi kadın oyuncu: Sezer Sezin (Üç Tekerlekli Bisiklet)
- En iyi erkek oyuncu: Fikret Hakan (Keşanlı Ali Destanı)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Çolpan İlhan (Ahtapotun Kolları)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Erol Taş (Sahildeki Ceset)
- En iyi stüdyo: Acar Film
- En iyi müzik: Yalçın Tura (Keşanlı Ali Destanı)

İlk kez bu yıl düzenlenen Gaziantep Film Şenliği'nde ise Kırık Hayatlar (Halit Refiğ) en iyi film seçildi. Milano'da (İtalya) Mifed'deki yarışmada Metin Erksan, Suçlular Aramızda'yla "en iyi sosyal içerikli film armağanı"nı aldı.

1966

Türk sineması rekora doğru gidiyor. Film sayısı 240. Oyuncu Yılmaz Güney, yönetmen olarak ilk filmini çekti: At, Avrat, Silah. Yücel Uçanoğlu, Nazmi Özer, Ferit Ceylan ve Yavuz Figenli yeni yönetmenler. Alp Zeki Heper, Soluk Gecenin Aşk Hikâyeleri'nde amatör oyuncular kullandı. Şiirsel görüntülere dayalı, ama soyut bir aşk filmi denemesi olan film,

halk önüne çıkmadı. Yalnızca özel gösterilerde izlendi.

Metin Erksan Ölmeyen Aşk'la halktan kopuk, yalnızca kendisi için çektiği özgün sinema çalışmasını sürdürdü. Osman Seden, bir çağ filmi olan, Reşat Nuri Güntekin uyarlaması olan iki bölümlü Çalığıyla en başarılı filmi yaptı. Toprağın Kanı, Pembe Kadın, Ah Güzel İstanbul ve Ölüm Tarlası Atıf Yılmaz'ın bu yıl çektiği değişik türdeki denemeleriydi. Ve Lütfi Ö. Akad, Sırat Köprüsü adlı filmiyle Türk sinemasında ilk kez geniş perde (cinemaskop) sistemini uyguladı.

Türk sineması kuramcılarının çeşitli kamplara ayrılıp "ATÜT sineması", "halk sineması", "ulusal sinema", "toplumsal gerçekçilik" gibi görüşleri tartıştıkları dönemde Lütfi Ö. Akad, çok önemli bir film patlattı: Senaryo çalışmasını Yılmaz Güney'le birlikte yaptığı Hudutların Kanunu, Türk sinema tarihinin en önemli filmiydi. Akad, ikinci kez doğarken, Yılmaz Güney'in "büyük oyun"u da uzun süre unutulmayacaktı.

Göksel Arsoy Altın Çocuk dizisiyle tipini değiştirdi. Cüneyt Arkın, çizgi roman kahramanı Malkaçoğlu dizisine yöneldi. Sadri Alışık Turist Ömer'le bir güldürü sineması tipine ağırlık verdi. Sinemaya bu yıl giren Yılmaz Gundüz ise bütçesi sınırlı, ucuz maliyetli filmlerin yerli James Bond'u oldu.

3. Antalya Film Şenliği'nin sonuçları:

- En iyi film: Bozuk Düzen (Haldun Dormen)
- En iyi 2. film: Toprağın Kanı (Atıf Yılmaz)
- En iyi 3. film: Muradın Türküsü (Atıf Yılmaz)
- En iyi yönetmen: Memduh Ün (Namusum İçin)
- En iyi senaryo: Erol Keskin, Haldun Dormen (Bozuk Düzen)
- En iyi görüntü yönetmeni: Mustafa Yılmaz (Namusum İçin)
- En iyi özgün müzik: Nedim Otyam (İsyancılar)
- En iyi kadın oyuncu: Selma Güneri (Son Kuşlar)
- En iyi erkek oyuncu: Ekrem Bora (Sürtük)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Yıldız Kenter (İsyancılar)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Müşfik Kenter (Bozuk Düzen)
- En iyi stüdyo: Acar Film (Namusum İçin)
- En iyi kısa metrajlı film: Taşların Aşkı (Behlül Dal)

Tunus'ta Kartaca Sinema Günü'nde Erksan'ın Yılanların Öcü şeref madalyası kazandı.

1967

208 film çekildi. Günlük gazetelerde ve dergilerde yayınlanan çizgi-romanlarla foto-romanların okuyucu üzerindeki etkinliği bu yıl sinemaya da yansdı. Ve Türk sinemasında yeni bir avantür filmler modası başladı. Başta Killing olmak üzere, Baytekin, Fantoma, Mandrake, Uçan Adam gibi dışarıklı, yani kahramanları yabancı kökenli bir dizi film yapıldı.

İrfan Ünal Ak-Ün, Berker İnanoğlu Er, Kadri Yurdatap Kadri ve sosyete terzi Mualla Özbek Efes Film yapımevlerini kurdular.

Yapımcı-yönetmen Osman F. Seden bol yıldızlı filmler yapmaya devam etti. Oyuncu Türkân Şoray Tapılacak Kadın ve Ölümsüz Kadın gibi, adına yazılan senaryolarda yönetmen sinemasının önüne çıkıp "yıldız sistemi"ni bir "mitos" yani "efsane" boyutlarına çıkardı. Erkek oyuncuların Ayhan Işık ise bu "star sistemi"nin ilk büyük kuramcısı olarak yapımcılar üzerindeki egemenliğini sürdürdü. Sokaktaki adamın, lumpen seyircinin sözcüsü olarak devreye giren Yılmaz Güney, yıllardır Türk sinemasına egemen olan yakışıklı adam-güzel kadın anlayışını değiştirip bu kalıpları kırdı. Önceleri döküntü, sıradışı filmlerle marjinal bir sinemacı havası veren Güney, sonraları Atıf Yılmaz ve Lütfi Ö. Akad gibi düzeyli yönetmenlerle çalışarak bu aşamada gerçek oyunculuğu yakaladı. Örneğin Lütfi Ö. Akad'ın Kurbanlık Katil adlı filminde son derece şaşırtıcı bir oyun sergiledi. Aynı yıl gene Akad'ın Kızılırmak-Karakoyun'u, Atıf Yılmaz'ın Balatlı Arif ve Kozanoğlu adlı filmleri, yılın sağlam yapıtlarıydı. Özellikle Kızılırmak-Karakoyun yılın filmiydi.

Bu arada Türkân Şoray da Güney'in yolunu izleyip Lütfi Ö. Akad'la çalıştı. Bu işbirliğinin ilk filmi Ana'ydı. Ve ilk kez Şoray, Otobüs Yolcuları ve Acı Hayat sayılmazsa gerçekçi bir tipi canlandırıp bir köylü kadını oynadı.

4. Antalya Film Festivali yapıldı:

- En iyi dram filmi: Zalimler (Yılmaz Duru),
- En iyi tarihi film: Bir Millet Uyanıyor (Ertem Eğilmez)
- En iyi komedi filmi: Güzel Bir Gün İçin (Haldun Dormen)
- En iyi yönetmen: Yılmaz Duru (Zalimler)
- En iyi oyuncu: Erol Günaydın, Erol Keskiner (Güzel Bir Gün İçin)
- En iyi görüntü yönetmeni: Ali Uğur (Zalimler)
- En iyi kadın oyuncu: Fatma Girik (Sürtüğün Kızı)
- En iyi erkek oyuncu: Yılmaz Güney (Hudutların Kanunu)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Aliye Rona (Zalimler)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Erol Günaydın (Güzel Bir Gün İçin)
- En iyi film stüdyosu: Acar Film (Çalığışu)
- En iyi kısa metrajlı film: Ay Doğarken (Behlül Dal)
- En iyi 2.dram filmi: Hudutların Kanunu (Lütfi Ö. Akad)

Bu yıl bir ödülde yurt dışından geldi. Atıf Yılmaz'ın Ah Güzel İstanbul'u, Bordighera'da (İtalya) düzenlenen Komik ve Mizahi Filmler Yarışması'nda gümüş ağaç ödülünü kazandı.

1968

117 film çekildi. Renkli film yapımı hızlandırıldı. Yeni yönetmenler Aykut Düz, Çetin İnanç ve Melih Gülgen. Bu yenilerden Çetin İnanç, piyasa koşullarına uygun ucuz serüven filmleriyle ön plana çıktı. Yeni oyuncuların biri, Uğur Güçlü oldu.

Seyfi Havaeri'nin Kara Sevda adlı şarkılı-türkülü melodramı, özellikle Anadolu bölgelerinde büyük iş yaptı. İzdiham nedeniyle bazı sinemaların kapıları kırıldı.

Ustalardan Atıf Yılmaz (Yasemin'in Tatlı Aşkı, Köroğlu, Cemile), Memduh Ün (Vuruldum Bir Kıza, İlk ve Son) ve Lütfi Ö. Akad'da (Kader Böyle İstedi) bir yorgunluk belirtileri görüldü. İçlerinden yalnızca Akad, Vesikalı Yarım'le durumu

dengelemeye çalıştı. Orhan Elmas ise Ezo Gelin'le en iyi filmini ortaya koydu.

Metin Erksan, gene Kuyu ile yeni tartışmalar getirdi. Erksan'a özgü "şiddet sineması"nın yeni ve son bir örneğini verdi. Görkemli gösteri biçimleriyle sapıklığa varan bir tutkulu aşkın trajik öyküsüyü anlattığı.

Yılmaz Güney'in Seyyit Han'ı yılın önemli filmlerinden biri oldu. Halk sineması koşullarına uygun, şiirsel ve destansı anlatımı Türk sinemasına bir "umut ışığı" getiriyordu. Taze ve diri bir soluktu bu.

Geleneksel bir biçimde sürdürülen Antalya Film Şenliği'nde sonuçlar şöyle gelişti:

- En iyi film: İnce Cumali (Yılmaz Duru)
- En iyi 2. film: Vesikalı Yarım (Lütfi Ö. Akad)
- En iyi 3. film: Ölüm Tarlası (Atıf Yılmaz)
- En iyi yönetmen: Yılmaz Duru (İnce Cumali)
- En iyi senaryocu: Türkân Duru (İnce Cumali)
- En iyi görüntü yönetmeni: Gani Turanlı (Ölüm Tarlası)
- En iyi kadın oyuncu: Türkân Şoray (Vesikalı Yarım)
- En iyi erkek oyuncu: Fikret Hakan (Ölüm Tarlası)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Aliye Rona (Son Gece)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Erol Taş (İnce Cumali)
- En iyi stüdyo: Erman Film (Kurbanlık Katil)
- En iyi kısa metrajlı film: Altın Bıçaklar (Behlül Dal)

Türk Filmi Arşivi, T.C. Dışişleri Bakanlığı ve Fransız Kültür Bakanlığı'nın işbirliği sonucu Paris'te Türk Filmleri Haftası

düzenlendi. Ve gösteriye Sevmek Zamanı (Metin Erksan), Kızılırmak-Karakoyun (Lütfi Ö. Akad), Bitmeyen Yol (Duygu Sağıroğlu), Denize İnen Sokak (Atilla Tokatlı) katıldılar.

1969

Film sayısı 230. Zorro türü serüven filmlerinin giderek arttığı bir dönemde Metin Erksan'da Ateşli Çingene, Dağlar Kızı Reyhan gibi filmlerle bir gerileme başladı. Dış kaynaklı çizgi roman kahramanlarına karşılık yerli bir çizgi roman kahramanı ortaya çıkarıldı. Orta Asyalı bu tarihsel serüven kahramanı Tarkan'dı.

Bu tür çeşitli denemelerin yapıldığı sıra, yılın en dikkati çeken filmi Halit Refiğ'den geldi. Batılı bir kadınla bir Türk erkeğinin insancıl açıdan birbirlerine yaklaşımlarını, evrensel boyutlara ulaşan sevecenliklerini işleyen Bir Türke Gönül Verdim, Refiğ'in yeni bir aşamasıdır. Ve Ahmet Mekin'in oyunu da gerçek bir yaşamdan alınmış öykü içinde yerini bulur.

Adana Sinema Kulübü, Adana Belediyesi ve Devlet Film Arşivi'nin ilk kez düzenledikleri I. Altın Koza Türk Filmi Festivali sonuçları şöyledir:

- En iyi film: Kuyu (Metin Erksan)
- En iyi 2. film: Ezo Gelin (Orhan Elmas)
- En iyi 3. film: Seyyit Han (Yılmaz Güney)
- En iyi yönetmen: Metin Erksan (Kuyu)
- En iyi senaryo: Safa Önal (Menekşe Gözler)
- En iyi görüntü yönetmeni: Gani Turanlı (Seyyit Han)
- En iyi fon müzikçisi: Nedim Otyam (Seyyit Han)
- En iyi kadın oyuncu: Fatma Girik (Ezo Gelin)
- En iyi erkek oyuncu: Yılmaz Güney (Seyyit Han)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Aliye Rona (Kuyu, Kader Böyle İstedi)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Hayati Hamzaoğlu (Kuyu)
- En iyi stüdyo: Lale Film

En iyi film ve yönetmenin seçilmediği 6. Antalya Film Festivali'nde ise şu sonuçlar alındı:

- En iyi 2. film: Bin Yıllık Yol (Yılmaz Duru)
- En iyi 3. film: İnsanlar Yaşadıkça (Memduh Ün)
- En iyi senaryocu: Türkân Duru (Bin Yıllık Yol)
- En iyi görüntü yönetmeni: Ali Yaver (Öksüz)
- En iyi kadın oyuncu: Hülya Koçyiğit (Cemile)
- En iyi erkek oyuncu: Cüneyt Arkın (İnsanlar Yaşadıkça)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Muazzez Arçay (Bin Yıllık Yol)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Ferit Şevki (Cemile)
- En iyi çocuk oyuncu: Zafer Karakaş (Cemile)
- En iyi kısa metrajlı film: Rüya Gibi (Behlül Dal)

1970

226 film çekildi. Yeni oyuncu Selda Alkor. Yeni yönetmenler Yücel Çakmaklı ve Temel Gürsu.

Yapımcı Türker İnanoğlu'nun girişimleriyle Türk -İran ortak yapım çalışmaları başladı. Ve bu çalışmalar geniş perde sistemiyle (cinemaskop) sürdürüldü. Ertem Göreç'in Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler'ile Türk sinemasında masal filmleri dönemi açıldı. Yumurcak (Türker İnanoğlu) ve Afacan (Menderes Utku) gibi filmlerle "çocuk kahramanları ağır basan" bir sinema türü ortaya çıktı. Çeko (Çetin İnanç), yılın iş filmlerinden biri oldu. Aynı zamanda Yılmaz Köksal'a ün yaptırdı.

İddialı ve ünlü yönetmenler "susukluk dönemi"ne girdi. Eyvah (Metin Erksan), Meçhul Kadın (Duygu Sağıroğlu), Kara Gözlüm (Atıf Yılmaz) gibi "arabesk-melo" türü filmlere ağırlık verdikleri dönemde Umut, yeni bir "dönüm noktası" getirir Türk sinemasına. Çünkü, Yılmaz Güney'in mizansen cambazlıkları arkasına sığınmadan sade ve yalın bir dille meydana getirdiği Umut, gerçekçi çabaları belgeci bir tutumla en iyi yansıtan bir yapıtı. "Umudu umutsuzluğa dönüştüren" ilginç bir sinema örneği kuşkusuz...

Temel Gürsu'nun ilk filmi Dikkat Kan Aranıyor, Bilge Olgaç'ın Kerim Korcan uyarlaması Linç, yılın sözü edilen filmleriydi. Yücel Çakmaklı ise, Birleşen Yollar'la İslam düşüncesinin ilk örneğini oluşturan, "milli sinema" akımını başlattı.

2. Adana Film Festivali yapıldı:

- En iyi film: Umut (Yılmaz Güney)
- En iyi 2.film: Bir Türke Gönül Verdim (Halit Refiğ)
- En iyi 3.film: Linç (Bilge Olgaç)
- En iyi yönetmen: Bilge Olgaç (Linç)
- En iyi senaryocu: Yılmaz Güney (Umut)
- En iyi görüntü yönetmeni: Ali Yaver (Linç)
- En iyi ton müziği: Arif Erkin (Umut)
- En iyi kadın oyuncu: Fatma Girik (Büyük Yemin)
- En iyi erkek oyuncu: Yılmaz Güney (Umut)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Seden Kızıltunç (Bir Türke Gönül Verdim)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Bilal İnci (Büyük Yemin)
- En iyi stüdyo: Lale Film.

7. Antalya Film Festivali'nin sonuçları:

- En iyi film: Bir Çirkin Adam (Yılmaz Güney)
- En iyi 2.film: Kınalı Yapıncak (Orhan Aksoy)
- En iyi 3.film: Büyük Öç (Yılmaz Duru)
- En iyi yönetmen: Ertem Eğilmez (Kalbimin Efendisi)
- En iyi senaryocu: Sadık Şendil (Kalbimin Efendisi)
- En iyi görüntü yönetmeni: Kriton İlyadis (Kınalı Yapıncak)
- En iyi kadın oyuncu: Belgin Doruk (Yuvanın Bekçileri)
- En iyi erkek oyuncu: Yılmaz Güney (Bir Çirkin Adam)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Lale Belkıs (Kalbimin Efendisi)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Hayati Hamzaoğlu (Bir Çirkin Adam)
- En iyi çocuk oyuncu: İlker İnanoğlu (Yumurcak)
- En iyi kısa metrajlı film: Vurgun (Behlül Dal)

Bu yıl ayrıca iki Türk filmi yurt dışında ödüllendirildi. Umut (Yılmaz Güney), Grenoble Film Şenliği'nde (Fransa) özel jüri ödülü; Yara (Ümit Utku) Tanca Film Festivali'nde üçüncülük ödülünü kazandılar.

1971

Film sayısı gene giderek tırmanıyor. Bu kez tam 265 film çekildi. Arzu Okay, Tarık Akan ve Murat Soydan sinemanın yeni oyuncularını. Oyuncu Lale Oraloğlu ve Fikret Hakan, yönetmenliğe soyundular. Metin Erksan, Emel Sayın'lı Makber, Feride ve Hicran gibi filmlerle tür değiştirerek tüm ustalığını gizli bir "arabesk"e teslim etti. Ancak içerik yönünden, yani seçtiği konularda büyük bir gerileme kaydederken, usta sinema anlatımında bir şey yitirmedi. Lütfi Akad da "şarkılar" modasına uyup Zeki Müren'le Rüya Gibi'yi, Orhan Gencebay'la Bir Teselli Ver'i yönetti. Ne var ki ilk arabesk eğilimli filmlerden biri olan Bir Teselli Ver her yönden Akad için büyük bir "fiyasko" oldu.

Süreyya Duru'nun Keloğlan adlı masal türündeki filmi, tüm bölgelerde beklenmedik bir "gişe hasılatı" elde etti.

Yılmaz Güney, Ağıt'la destansı sinemasını geliştirirken Acı'yla,

özellikle Umutsuzlar'la şiirli ve olgun bir anlatım biçimi ortaya koydu. Bir kaçakçı çetesinin öyküsü üzerine kurulan ve bir tragedya boyutlarına ulaşan Ağıt, Venedik Film Şenliği'nde elemeyi kazanıp 10 film arasına girmeyi başarır. Baba ise yaygın bir seyirci kesimine inip yılın "büyük iş" yapan filmi olur.

3. Adana Film Festivali sonuçları:

- En iyi film: Ağıt (Yılmaz Güney)
- En iyi 2.film: Acı (Yılmaz Güney)
- En iyi 3.film: Umutsuzlar (Yılmaz Güney)
- En iyi yönetmen: Yılmaz Güney
- En iyi senaryo: Yılmaz Güney (Ağıt)
- En iyi görüntü yönetmeni: Gani Turanlı (Acı, Ağıt, Umutsuzlar)
- En iyi film müziği:Metin Bükey (Acı)
- En iyi kadın oyuncu: Fatma Girik (Acı)
- En iyi erkek oyuncu: Yılmaz Güney (Ağıt)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Süleyman Turan (Yarın Son Gün)
- En iyi stüdyo: Lale ve Ören Ayrıca Aliye Rona, sinemaya hizmetleri nedeniyle jüri özel ödülü aldı.

8. Antalya Film Festivali sonuçları şöyle oldu:

- En iyi film: Ankara Ekspresi (Muzaffer Aslan)
- En iyi 2.film:Öleceksek Ölelim (Orhan Elmas)
- En iyi 3.film: Pamuk Prenses ve 7 Cüceler (Ertem Göreç)
- En iyi yönetmen: Muzaffer Aslan (Ankara Ekspresi)
- En iyi senaryo: Bülent Oran (Ankara Ekspresi)
- En iyi görüntü yönetmeni: Cengiz Tacer (Ankara Ekspresi)
- En iyi kadın oyuncu: Filiz Akın (Ankara Ekspresi)
- En iyi erkek oyuncu: Fikret Hakan (Hasret)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Suna Selen (Pamuk Prenses)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Sadri Alışık (Afacan Küçük Serseri)
- En iyi çocuk oyuncu: Menderes Utku (Afacan)
- En iyi kısa metrajlı film: Hasret (Behlül Dal)

Gene bu yıl Milano Çocuk Filmleri Festivali'nde Afacan Küçük Serseri (Ülkü Erakalın) birincilik ödülü aldı.

1972

Bir yıllık süre içinde 299 filmle, Türk sinema tarihinin en büyük rekoru kırıldı. Bu arada renkli film yapımı da 185'le, siyah-beyaz çalışmaları geride bıraktı.

Yeni oyuncu Serdar Gökhan. Oyuncu Türkân Şoray, Dönüş'le ilk yönetmenlik denemesinde başarılı oldu. Metin Erksan'ın Keloğlan Can Kız adlı filmi ise sinema gişelerinde bekleneni vermedi, bu açıdan "fiyasko"yla sonuçlandı. "Milli sinema"nın kuramcısı Yücel Çakmaklı, İslami düşünceyi Çile ve Zehra'yla sürdürdü. Melih Gülgen, Parçala Behçet'le seks ve avantür filmlerine yeni bir yol açtı. Aşırı şiddet

sahneleriyle dolu bu tür filmlerin oyuncusu da Behçet Naçar'dı.

Atıf Yılmaz Utanç'la toplumun ezildiği kadın sorununa yaklaştı. Lütfi Ö. Akad, Irmak ve Gökçe Çiçek'le eski törelerin, geleneklerin altını çizen çalışmalar yaptı. Her iki film de yeni atılımların 1972 yılındaki ilk örneklerini oluşturdu. Yılmaz Duru, İnce Cumali'den sonra en başarılı filmini ortaya koydu. Bu, Kara Doğan'dı.

9. Antalya Film Festivali sonuçları:

- En iyi film: Zulüm (Atıf Yılmaz)
- En iyi 2.film: Sev Kardeşim (Ertem Eğilmez)
- En iyi 3.film: Üvey Ana (Ülkü Erakalın)
- En iyi yönetmen:Atıf Yılmaz (Zulüm)
- En iyi senaryocu: Sadık Şendil (Sev Kardeşim)
- En iyi görüntü yönetmeni: Cengiz Tacer (Zulüm)
- En iyi kadın oyuncu: Zeynep Aksu (Üvey Ana)
- En iyi erkek oyuncu: Murat Soydan (Üvey Ana)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Fatma Karanfil (Üvey Ana)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Süleyman Turan (Güllü)
- En iyi kadın karakter oyuncusu: Şükriye Atav (Emine)
- En iyi erkek karakter oyuncusu: Münir Özkul (Sev Kardeşim)

4. Adana Film Festivali:

- En iyi film: Kara Doğan (Yılmaz Duru)
- En iyi 2.film: Yaralı Kurt (Lütfi Ö. Akad)
- En iyi 3.film: Irmak (Lütfi Ö. Akad)
- En iyi yönetmen: Yılmaz Duru (Kara Doğan)
- En iyi senaryocu: Sabah Duru (Kara Doğan)
- En iyi görüntü yönetmeni: Ali Uğur (Kara Doğan)
- En iyi kadın oyuncu: Hülya Koçyiğit (Zehra)
- En iyi erkek oyuncu: Cüneyt Arkın (Yaralı Kurt)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Muhterem Nur (Kara Gün)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Osman Alyanak (Irmak)

1973

209 film çevrildi. Siyah-beyaz film sayısı ise bu yıl 30'a düştü. Çifte Rabialar'la dinsel filmler gene yeni bir tırmanışa geçti.

Türkan Şoray, ikinci yönetmenlik denemesi Azap'la büyük bir başarısızlığa uğradı. Safa Önal Umut Dünyası, Ertem Eğilmez Canım Kardeşim'le küçük insanların dünyalarını insancıl bir yaklaşım içinde verip kendi çizgilerini aştılar. Lütfi Ö. Akad, önce Gelin ve sonra da Düğün'le iç-göç olayına yeni bakış açıları getiriyordu.

Akad'ın Gelin'i 2. Uluslararası Tahran Film Şenliği'nde 72 filmlik ön elemeyi kazanıp yarışmaya girmeyi başardı. Ve Paris'te "Yılmaz Güney Haftası" düzenlendi. Dönüş (Türkan Şoray), Moskova Film Şenliği'ne katıldı.

10. Antalya Film Festivali yapıldı:

- En iyi film: Hayat mı Bu (Orhan Aksoy)
- En iyi 2. film: Dinmeyen Sızı (Nejat Saydam)
- En iyi 3. film: Suçlu (Mehmet Dinler)
- En iyi yönetmen: Nejat Saydam (Dinmeyen Sızı)
- En iyi senaryo: Hamdi Değirmencioğlu (Hayat mı Bu)
- En iyi görüntü yönetmeni: Melih Serteser (Dinmeyen Sızı)
- En iyi kadın oyuncu: Hülya Koçyiğit (Tanrı Misafiri)
- En iyi erkek oyuncu: Tarık Akan (Suçlu)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Semra Sar (Hayat mı Bu)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Yıldırım Önal (Dinmeyen Sızı)
- En iyi çocuk oyuncu: Menderes Utku (Afacan Harika Çocuk)
- En iyi stüdyo: Acar Film (Dinmeyen Sızı)
- En iyi kısa metrajlı film: Yuva Hasreti (Behlül Dal)

5. Adana Film Festivali sonuçları ise şöyle oldu:

- En iyi film: Gelin (Lütfi Ö. Akad)
- En iyi 2. film: Canım Kardeşim (Lütfi Ö. Akad)
- En iyi 3. film: Mahpus (Nejat Saydam)
- En iyi yönetmen: Ertem Eğilmez (Canım Kardeşim)
- En iyi görüntü yönetmeni: Erdoğan Engin (Canım Kardeşim)
- En iyi müzik: Cahit Oben (Canım Kardeşim)
- En iyi kadın oyuncu: Türkan Şoray (Mahpus)
- En iyi erkek oyuncu: Kadir İnanır (Utanç)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Ülkü Ülker (Utanç), Nazan Adalı (Gelin)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Kamuran Usluer (Gelin)
- En iyi stüdyo: Ören Film

1974

189 film çevrildi. Siyah-beyaz film sayısı 6'da kaldı. Yeni yönetmenler Ömer Kavur'la Tunç Okan, yeni oyuncu ise Gülşen Bubikoğlu ve Kemal Sunal.

Türk Sinemasında sendikalaşma faaliyetleri başladı. Nazif Taştepe'nin başkanlığını yaptığı Türk İşçileri Sendikası'na Film-Sen (Türkiye Film Emekçileri Sendikası) katıldı. Başkanı da Şerif Gören'di.

Oksal Pekmezoğlu, Lando Buzzanhanca'lı İtalyan komedi filmlerinden uyarladığı Beş Tavuk Bir Horoz'la yeni bir moda başlattı. Ve bu "seks komedileri modası" Türk sinemasındaki bunalımı iyice körükledi.

Avantür filmlerle ün yapan oyuncu Tunç Okan, ilk yönetmenlik denemesini İsveç'te gerçekleştirdi. Ve son derece başarılı bir film ortaya koydu. Yurt dışına kaçak girip yabancılaşan Türk işçilerini gerçekçi gözlemlere dayanarak öykülerini bir kara mizah diliyle aktardı Otobus'le. Yılın en başarılı filmlerinden biri de Şerif Gören'den geldi. Yılmaz Güney'in senaryosu üzerine kurulan Endişe pamuk işçilerinin işverenle olan çatışmalarını,

sömürülmelerini ve bir kan davasını görüntüledi. Gene bir ilk film olan Yatak Emine'yle Ömer Kavur, I. Dünya Savaşı döneminde sürgündeki bir fahişenin öyküsünü anlattı.

Lütfi Ö. Akad, Düğün ve Gelin'i izleyen "iç göç üçlemesi"nin sonuncusu olan Diyet'i çekti. Yıllardan beri önceki çalışmalarıyla sıradanlığı bir türlü aşamayan Süreyya Duru, Bedrana'yla sinema serüveninin "ilk büyük çıkış"ını yaptı. Bedrana usta işi bir film oldu. Yılmaz Güney'in tutuklanması nedeniyle yarım bırakmak zorunda kaldığı Zavallılar'ı ustası Atıf Yılmaz tamamladı. Ve bu "İki yönetmenli film", aksamayan bir anlatım içinde şaşırtıcı bir dil bütünlüğüne, ortak bir başarıya ulaştı.

Bu ara Yılmaz Güney, Umut'tan sonra Arkadaş'la yeni bir dönem daha açıyordu Türk sinemasında. 1974 Türkiye'sinin genel panoraması içinde toplumsal çelişkileri olgun ve usta bir sinema diliyle yansıtılan Arkadaş; değil yılın, giderek yılların filmi olmayı başarırken, her türlü "tartışmaya açık" olsa da tüm sıcaklığı ve tazeliğiyle Türk sinemasındaki yerini koruyacaktı.

Ayrıca Arkadaş, ticari açıdan, yabancı film gösteren sinemalarda (Yeni Melek, Reks, Şafak, Güneş) büyük bir başarı sağladı. Böylece de İstanbul bölgesinde bugüne kadar en çok iş yapan (1.200.000 TL brüt gelir) film durumuna geliyordu.

Bu yıl Adana Film Festivali'ne son verildi. 11. Antalya Film Festivali'nde ise şu sonuçlar alındı.

- En iyi film: Düğün (Lütfi Ö. Akad)
- En iyi 2. film: Bedrana (Süreyya Duru)
- En iyi 3. film: Umut Dünyası (Safa Önal)
- En iyi yönetmen: Lütfi Ö. Akad (Düğün)
- En iyi senaryo: Sadık Şendil (Oh Olsun)
- En iyi görüntü yönetmeni: Enver Burçkin (Pir Sultan Abdal)
- En iyi özgün müzik: Yılmaz Duru (Namus Borcu)
- En iyi kadın oyuncu: Perihan Savaş (Bedrana)
- En iyi erkek oyuncu: Hakan Balamir (Yunus Emre)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Yıldız Kenter (Kızım Ayşe)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Orçun Sonat (Sokaklardan Bir Kız)

Türk sineması ayrıca yurt dışında da dikkati çekti. Bu açıdan olumlu ve parlak sayılabilecek bir yıl geçirdi. Örneğin, Paris Sinematek'inde Türk Filmleri Toplu Gösterisi düzenlendi. Ve bu gösteride Ağıt (Yılmaz Güney), Bir Millet Uyanıyor (Muhsin Ertuğrul), Düğün (Lütfi Ö. Akad) ve Kızgın Toprak (Feyzi Tuna) yer aldı.

Gene Kızgın Toprak, Taşkent'te düzenlenen Asya ve Afrika Ülkeleri Film Festivali'nde ilgi çekti ve Fatma Girik'e Kadınlar Komitesi tarafından özel bir ödül verildi.

Bedrana (Süreyya Duru) Karlov Vary Film Şenliği'nde (Çekoslovakya) Cidalc ödülünü kazandı. Erkan Yücel, Endişe'yle 20. San Remo Film Şenliği'nde (İtalya) en başarılı oyuncu seçildi.

Tunç Okan'ın yurt dışında çektiği Otobüs Türk sinemasına yurt dışından çeşitli ödüller getirdi:

Taormina Film Festivali'nde (Sicilya) büyük ödülü (altın charybe) kazandı. Karlovy Vary Film Şenliği'nde (Çekoslavakya) Uluslararası Sanat ve Deneme Sinemaları ödülüyle dünya Sinema Kulüpleri Federasyonu'nun Donkişot ödülünü aldı. Ayrıca Strasbourg (Fransa) İnsan Hakları Film Festivali ödülü ile değerlendirildi. Portekiz'de Santarem Festivali büyük ödülü ile birlikte Sinema Eleştirmenleri özel ödülünü kazandı.

1975

225 film çekildi. Tümü de renkli çalışma oldu. Ve böylece de Türk sinemasında siyah-beyaz film dönemi sona erdi.

1967'de Türk Film Arşivi ve 1969'da ise Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Film Arşivi olarak çalışmalarını sürdüren Kulüp Sinema 7, bu kez Sinema-TV Enstitüsü'ne dönüştü. Ve düzenlenen sinema kurslarında Lütfi Ö. Akad, İlhan Arakon, Metin Erksan, Halit Refiğ hocalık yaptılar.

Yeni oyuncu Müjde Ar. Ayhan Işık'la Fikret Hakan yapımcılığa başladılar.

Ertem Eğilmez'in tek kahramana dayalı olmayan çok kişilikli Hababam Sınıfı güldürüleri yılın en popüler filmleri oldular. İş yapan filmler listesinde ilk sıraları aldılar.

Yılın sinema modası ise 'komedi ağırlıklı seks filmleri'ydi. Nazmi Özer'in Civev Çıkacak Kuş Çıkacak adlı seks komedisi, bu furyayı hızlandıran film oldu. Bu tür filmler sinema gişeleri önlerinde şaşırtıcı kuyruklar oluşturdular.

Yılmaz Güney'in gerçekte bitirilmeyen, taslak olarak hazırlanan senaryolarından yola çıkan Temel Gürsu İzin'le, Bilge Olgaç Bir Gün Mutlaka ile birer "yarım başarı" elde edebildiler sadece. Melih Gülgen, Cemil filminde gerçekçi bir polisiye konu yakalamışken, oyuncusu Cüneyt Arkın'ın müdahalesiyle, başarı yolunda büyük bir fırsat kaçırmış oldu.

Seks komedisi türündeki filmlerin egemen olduğu dönemde yılın en iyi filmini Kara Çarşafli Gelin'le gene Süreyya Duru gerçekleştirdi.

Türk Filmciler Derneği, meslekte 25 yılını dolduran 43 sanatçıya onur belgesi verdi.

12. Antalya Film Festivali sonuçları:

- En iyi film: Endişe (Şerif Gören)
- En iyi 2. film: Arkadaş (Yılmaz Güney)
- En iyi 3. film: Zavallılar (Yılmaz Güney, Atıf Yılmaz)
- En iyi yönetmen: Şerif Gören (Endişe)
- En iyi senaryo: Yılmaz Güney (Endişe)
- En iyi görüntü yönetmeni: Kenan Ormanlar (Endişe)
- En iyi özgün müzik: Atilla Özdemiroğlu, Şanar Yurdatapan (Arkadaş)
- En iyi kadın oyuncu: Hülya Koçyiğit (Diyet)
- En iyi erkek oyuncu: Erkan Yücel (Endişe)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Seden Kızıltunç (Zavallılar)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Erol Taş (Diyet)

Association Française de Cinemas d'Art et d'Essai tarafından Paris'te Türk Filmleri Haftası düzenlendi. Arkadaş (Güney), Kuma (Atıf Yılmaz), Umut (Güney), Endişe (Şerif Gören), Yatık Emine (Ömer Kavur); kısa metrajlı filmlerde Bebek, Yollar Boyunca Türkiye (Cengiz Tacer) ve Karagöz'ün Dünyası (Sabahattin Eyuboğlu) Paris'te bir sinemada gösterildi.

Avrupa Sinema-TV İşçileri Sendikası'nın düzenlediği (Paris) 8. Kısa Filmler Şenliği'nde Behlül Dal'ın Güneşin Battığı Yer adlı filmi özel şeref ödülü aldı.

İzmit'te düzenlenen 4. Yarımca Sanat Şenliği'nde Arkadaş en iyi film seçildi, Bedrana ise ikinci oldu.

1976

Film sayısı 164. Oyuncu Cüneyt Arkın ve Kartal Tibet (Tosun Paşa) yönetmenliğe başladı.

Seks komedileri aynı hızla sürdü. Ve bu tür filmlerle tiyatro oyuncularını piyasada yeni bir egemenlik kurdular. Ali Poyrazoğlu, Aydemir Akbaş, Sermet Serdengeçti, Mete İncelel, Hadi Çaman, İlhan Daner, Alev Sezer, Rüştür Asyalı, Özcan Özgür, Yüksel Gözen "seks sineması"nın "vamp erkekler"ini oluşturdu. Türün yarattığı kadın oyuncular da Arzı Okay ve Mine Mutlu'ydu.

13. Antalya Film Festivali sonuçları:

- En iyi film: Deli Yusuf (Atıf Yılmaz)
- En iyi 2. film: Mağlup Edilemeyenler (Atıf Yılmaz)
- En iyi 3. film: Pisi Pisi (Zeki Ökten)
- En iyi yönetmen: Atıf Yılmaz (Deli Yusuf)
- En iyi senaryo: Umur Bugay (İşte Hayat)
- En iyi görüntü yönetmeni: Gani Turanlı (Ağrı Dağı Efsanesi)
- En iyi özgün müzik: Melih Kibar (Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı)
- En iyi kadın oyuncu: Adile Naşit (İşte Hayat)
- En iyi erkek oyuncu: Cüneyt Arkın (Mağlup Edilemeyenler)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Diler Saraç (İşte Hayat)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: İhsan Yüce (İşte Hayat)

İstanbul Uluslararası I. Film Festivali düzenlendi: Turizm Bakanlığı ile Ümit Utku'nun Başkanlığını yaptığı Film San Vakfı'nın gerçekleştirdiği festivalde şu sonuçlar saptandı:

- En iyi film seçilmedi.
- En iyi 2. film: Ben Sana Mecburum (Ülkü Erakalın)
- En iyi 3. film: Yazgı (Ülkü Erakalın)
- En iyi yönetmen: Natuk Baytan (Babacan)
- En başarılı görüntü yönetmeni: Enver Burçkin (Ben Sana Mecburum)
- En iyi müzik: Cahit Berkay (Ben Sana Mecburum)
- En başarılı kadın oyuncu: Meral Orhonsay (Ben Sana Mecburum)
- En iyi erkek oyuncu: Sadri Alışık (Ben Sana Mecburum)
- En başarılı yardımcı kadın oyuncu: Aliye Rona (Söyleyin Anama Ağlamasın)

· En başarılı yardımcı erkek oyuncu: Macit Flordun (Ben Sana Mecburum)

Yurt dışında ise iki film ödüllendirildi. Ergin Orbey'in Bizim Aile adlı filmi Taşkent Film Şenliği'nde Özbekistan İşçi Konfederasyonu'nun özel ödülünü kazandı. Ali Özgentürk'ün Yasak adlı belge filmi ise, Moskova Film Şenliği'nde ikincilik ödülü olarak gümüş madalya aldı.

1977

Film sayısı 124. Yeni yönetmenler Korhan Yurtsever ve Ümit Efehan.

Uzun bir suskunluk döneminden sonra tekrar sinemaya dönen Metin Erksan Sensiz Yaşayamam'la tekrar bir hamle yaptı. Kendini öldürmesi için kiralık bir katil tutan bir kadının çalkantılı iç dünyasına ışık tutan Sensiz Yaşayamam, Erksan'ın bu "ara dönemi"nin "son filmi" oldu.

Süreyya Duru, Güneşli Bataklık ile işçi ve holding patronlarının dünyasına eğilen bir kent filmi çalışması yapmasına karşılık, tam bir başarıya erişemedi. Atıf Yılmaz "sevgi mi emek mi" sorunsalı üzerine kurduğu Cengiz Aytmatov uyarlaması Selvi Boylum Al Yazmalımla, insancıl ilişkilere yeni bir yaklaşım getirdi. Duyarlı ve sıcak bir anlatım içinde aktardığı filmde, oyuncu olarak Kadir İnanır-Türkan Şoray-Ahmet Mekin üçlüsünün içtenlikli oyunları da bu arada dikkati çekti.

14. Antalya Film Festivali sonuçları:

- En iyi film: Kara Çarşafli Gelin (Süreyya Duru)
- En iyi 2. film: Kapıcılar Kralı (Zeki Ökten)
- En iyi 3. film: Merhaba (Özcan Arca)
- En iyi yönetmen: Zeki Ökten (Kapıcılar Kralı)
- En iyi senaryo: Vedat Türkali (Kara Çarşafli Gelin)
- En iyi görüntü yönetmeni: Çetin Gürtop (Baş Belası)
- En iyi kadın oyuncu: Semra Özdamar (Kara Çarşafli Gelin)
- En iyi erkek oyuncu: Kemal Sunal (Kapıcılar Kralı)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Gönül Hancı (Kapıcılar Kralı)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Hüseyin Peyda
- En iyi kısa metrajlı 1. film: Safranbolu'da Zaman (Süha Arın)
- En iyi kısa metrajlı 2. film: Çöpçüler (Feyzi Tuna)
- En iyi kısa metrajlı 3. film: Piri Reis Haritası (A. Ulvi, L. Dönmez)

1978

126 film çekildi. Yeni oyuncu Bulut Aras, yeni yönetmen Erden Kıral.

Seks komedilerinin yanı sıra mafya türü film sayısı arttı. Ve bu tür filmlerin en geçerli oyuncusu da Cüneyt Arkın'dı. Arkın, çok sayıda yurda giren Hong-Kong (Japon) karate filmlerinin etkisiyle Türk sinemasında bir "üstün insan mitosunu" yarattı. Ferdi Tayfur, İbrahim Tatlıses, Orhan Gencebay'la "şarkıcı oyuncu saltanatı" ve arabesk eğilimler hızlandı.

Kültür Bakanlığı, olumlu bir adım attı. Ve Bakanlığın bünyesinde Sinema Dairesi kuruldu.

Kültür Bakanı Ahmet Taner Kışlalı, sinemayla ilgilendi. Ve Sosyal Güvence Yasası çıkartıldı.

TFİS (Türkiye Film İşçileri Sendikası) kuruldu. Başkanlığa Semih Servidal seçildi.

Yavuz Turgul'un senaryosunu yazdığı Sultan, Kartal Tibet'in yönetmen olarak en iyi filmi oldu. Erden Kıral'ın, çeltik ağalarına karşı savaş veren bir kaymakamın anılarından oluşan Kanal'ı, ödün vermeyen dürüst bir sinema yapıtıydı. Yavuz Özkan, Maden'le yılın en iyi filmlerinden birini ve aynı zamanda bir maden ocağındaki sömürüye başkaldıran işçiler üzerine kurulu bir politik sinema örneği verdi.

Senaryosunu Yılmaz Güney'in yazdığı ve Zeki Ökten'in büyük başarıyla yönettiği Sürü, son yılların en önemli filmi oldu. Kırsal kesimde başlayıp, büyük kentte yok olan bir aşiretin trajik öyküsü, etkili sinema diliyle çarpıcı bir ekip başarısına ulaşıyordu. Ulusal bir sinema, evrensel boyutlara ulaşan bir insan dramı...

15. Antalya Film Festivali sonuçları: · En iyi 2. film: Selvi Boylum Al Yazmalım (Atıf Yılmaz)

- En iyi 3. film: Fıratın Cinleri (Korhan Yurtsever)
- En iyi yönetmen: Atıf Yılmaz (Selvi Boylum Al Yazmalım)
- En iyi senaryo: Umur Bugay (Çöpçüler Kralı)
- En iyi görüntü yönetmeni: Çetin Tunca (Selvi Boylum Al Yazmalım)
- En iyi özgün müzik: Cahit Berkay (Fıratın Cinleri)
- En iyi kadın oyuncu: Hale Soygazi (Maden)
- En iyi erkek oyuncu: Tarık Akan (Maden)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Meral Orhonsay (Maden)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Şener Şen (Çöpçüler Kralı)
- En iyi kısa metrajlı 1. film: Urartu'nun İki Mevsimi (Süha Arın)
- En iyi kısa metrajlı 2. film: Ladik (Güner Sarıoğlu)
- En iyi kısa metrajlı 3. film: Üç Bölümlük Kısa Film (Özcan Arca)

Filmciler Derneği'nin düzenlediği gecede, Türk sinemasına katkıları nedeniyle Muhsin Ertuğrul, Baha Gelenbevi ve Bedia Muvahhit'e madalya ile onur belgesi verildi.

Bulgaristan'da Türk Filmleri Haftası düzenlendi. Selvi Boylum Al Yazmalım (Atıf Yılmaz), Kızgın Toprak (Feyzi Tuna), Kara Çarşafly Gelin (Süreyya Duru) ve Kapıcılar Kralı (Zeki Ökten) gösterildi.

Taşkent Film Şenliği'nde Türkan Şoray, Selvi Boylum Al Yazmalım'daki rolüyle en iyi kadın oyuncu seçildi. Kara Çarşafly Gelin ise Karlovy Vary Film Şenliği'nde (Çekoslovakya) Sendikalar Birliği Özel Ödülü'nü kazandı.

1979

Film sayısı 195. Seks komedileri büyük bir tırmanışa geçti. Bu türde tam 131 film çekildi. Ve giderek de seks furyası, Öyle Bir Kadın Ki (Naki Yurter) adlı filmle pornografiye dönüştü. Ve Zerrin Egeliler bir yıllık süre içinde çevirdiği 37 filmle dünya rekorunu kırdı.

Oyuncu Tuncer Kurtiz, İsveç'te Türk işçilerini konu alan Gül Hasan adlı bir film yönetti. Ali

Özgentürk yönetmenliğe başladı. Doğu Anadolu'da görücü usulüyle evlenen bir köylü kadının dramı üzerine kurulu Hazal, Özgentürk'ün "ilk filmi" oldu.

Erden Kıral, Bereketli Topraklar Üzerinde'yle o güne dek çekilen en başarılı bir Orhan Kemal uyarlaması gerçekleştirdi. Ömer Kavur'un da, çocuk dünyasını gerçekçi ve coşku dolu bir anlatımla ortaya koyduğu Yusuf ile Kenan'ı, yılın filmlerinden biriydi. Şerif Gören Almanya'daki kadın işçilerin öyküsünü Almanya Acı Vatan'da, Yavuz Özkan demiryolu işçilerinin grev olgusunu Demiryol'da başarıyla beyaz perdeye aktardı. Gerçek bir olaydan yola çıkan Atıf Yılmaz, Adak'la yeni bir deneysel sinema örneği ortaya koydu. Gerçekten 2,5 aylık oğlunu tanrıya kurban eden Müslüm'ün öyküsü Yılmaz'ın anlatımıyla bir çarpıcılık kazandı.

Bu yıl Sansür Kurulu'nun 16. Antalya Film Festivali'ne katılan filmlerin bazılarını yasaklayıp bazı bölümlerini de kesmek istemesi üzerine iştirakçi yapımcılar yarışmadan çekilme kararı aldılar. Ve böylece de yalnızca kısa metrajlı film yarışması yapılabildi. Süha Arın'ın Tahtacı Fatma adlı kısa filmi, en iyi film seçildi.

Bu yıl Türkiye'de ilk kez çizgi filmleri yarıştı. Kültür Bakanlığı'nın düzenlediği Nasrettin Hoca Çizgi Filmleri Yarışması'nda şu sonuçlar alındı:

- Birincilik ödülü: Hoca ile Hırsızlar (Tunç İzberk), Suçlu Kim (Tonguç Yaşar),
- İkincilik ödülü: Ateş Benice
- Üçüncülük ödülü: Emre Senem

Bu yıl yurt dışında Türk sinemasına gösterilen ilgi büyük bir tırmanışa geçti. Özellikle de Türk sinemasının dünyaya açılmasında Sürü, etkin bir rol oynadı.

- 32. Locarno Film Şenliği'nde Sürü, en iyi film seçilip Altın Leopar Ödülü'nü kazandı. Ayrıca Melike Demirağ en iyi kadın oyuncu ödülünü Rebecca Horn ile paylaştı. Yapımcısı ve senaryocusu olması nedeniyle de Yılmaz Güney'e şenlik özel ödülü verildi.
- 29. Berlin Film Şenliği'nde ise Sürü, Uluslararası protestan Film Jürisi ile Katolik Film Organizasyonu ödülleri aldı. · Belçika Kraliyet Film Arşivi Uluslararası Seçkin Filmler Yarışması'nda büyük ödül kazandı.
- 3. Balkan Film Şenliği'nde Süha Arın'ın Tahtacı Fatma adlı kısa metrajlı filmi birinci oldu.
- Oberhausen 25. Kısa Film Şenliğinde Özcan Arca'nın Üç Bölümlük Kısa Film'i Federal Almanya Gençlik, Aile ve Sağlık Bakanlığı'nın ödülünü kazandı.

1980

Film sayısı 68'e düştü. Yeni yönetmenler: Sinan Çetin (Bir Günün Hikâyesi) ve Şahin Gök (Kurban Olduğum).

Sinan Çetin'in Bir Günün Hikâyesi bir ilk film'in getirdiği acemilikleri taşımaya karşın, filmde sinemacı kişiliğini yer yer ortaya koyduğu da gözden kaçmıyordu. Kartal Tibet; Aziz Nesin uyarlaması Zübük'le kendini aşarken, yalnızca güldüren bir film değil, düşündürülen bir film yönetmeni olarak da önem kazanıyordu. Sınıf atlayan üç kâğıtçı bir politikacı tipi büyük bir başarıyla yansıtılmıştı. Öte yandan Başar Sabuncu'nun sağlam ve derinlikli senaryosuyla Atıf Yılmaz yılın en başarılı filmi yaptı. Bir reklam yıldızı olarak köşeyi dönen, ama sonunda çarpık sermaye oyunlarına kurban gidip çıldıran bir duvarcı ustasının öyküsü, Atıf Yılmaz'ın Talihli Amele'sinde değerini bulurken, toplumsal bir eleştiriyi de beraberinde

getiriyordu.

12 Eylül askeri müdahalesi ve ardından tüm ülkede sıkıyönetim ilan edilmesi nedeniyle 17. Antalya Film Şenliği bu yıl yapılmadı.

Kültür Bakanlığı Sinema Dairesi tarafından düzenlenen Milli Sinema Kongresi'nde meslekte 25 yılını dolduran bazı sanatçılara takdirname verildi.

Türk sineması, bu yıl da dünya sinemasının gündeminden inmedi. Sürekli yeni yeni zaferler tazelendi. Örneğin Sürü, Zürih'te (İsviçre) 8, Basel'de 7 hafta oynadı. Londra Film Festivali'nde katılan 93 film arasından sıyrılıp en iyi film seçildi. Ve ardından Rotterdam Şenliği'nde Sinema Eleştirmenlerinin yaptığı soruşturma sonucu en iyi üç film arasına girdi. 10. Uluslararası Antwerp Şenliği'nde (Belçika) en iyi film seçildi.

Yine Zeki Ökten'in Düşman filmi 30. Berlin Film Şenliği'nde jüri özel senaryo ödülü ile Uluslararası Katolik Film Organizasyonu Büyük Ödülü'nü aldı.

Ali Özgentürk'ün Hazal'ı, bu yıl Türk sinemasına 5 ödül birden kazandırdı:

- Prades Film Şenliği'nde (Fransa) birincilik ödülü;
- San Sebastian Film Şenliği'nde (İspanya) büyük ödül.
- 29. Uluslararası Manheim Film Festivali'nde (Almanya) altın düka ile Katolik Jürisi ve Halk Jürisi olmak üzere üç ödül;
- Lahey Film Şenliği'nde (Hollanda) bir ödül. Yurt dışında sözünü ettiren bir film de Erden Kıral'ın yönettiği Bereketli Topraklar Üzerinde oldu;
- Uluslararası Nantes Film Şenliği'nde (Fransa) jüri özel ödülü ile Elal-Fransa Sanat ve Deneme Sinemaları Birliği ödülü.
- Ömer Kavur'un Yusuf ile Kenan'ı Uluslararası Milano Film Fuarı'nda (İtalya) büyük ödül kazandı.

1981

72 film çekildi. 100. yıldönümü nedeniyle Atatürk Yılı olan 1981'de Remzi Jöntürk, Cüneyt Arkın'la Öğretmen Kemal'i çekti. Ancak bu fırsatı yeteriyle değerlendiremedi.

Büyük bir yatırımla süper prodüksiyon özellikleri taşıyan Toprağın Teri, Natuk Baytan'ın en iyi filmi oldu. Ancak çeşitli ülkelere satılan film, konusu açısından Türk sinemasına önemli bir ses getiremedi. Türkan Şoray, Yaşar Kemal'in romanından beyaz perdeye uyarladığı Yılanı Öldürseler'le yönetmenliği tekrar denedi.

Ömer Kavur'un Füzuran'dan uyarladığı Ah Güzel İstanbul ile Kırık Bir Aşk Hikayesi; Atif Yılmaz'ın Deli Kan'ı, Ali Özgentürk'ün At'ı ve Sinan Çetin'in Çirkinler de Sever'i yılın özgün denemeleri olarak dikkati çektiler.

En iyi birinci filmin seçilemediği 18. Antalya Film Festivali, 2 yıllık bir aradan sonra tekrar düzenlendi.

- En iyi 2. film: Ah Güzel İstanbul (Ömer Kavur)
- En iyi 3. film: Gül Hasan (Tuncel Kurtiz)

- En iyi yönetmen: Erden Kıral (Bereketli Topraklar Üzerinde)
- En iyi senaryocu: Tuncel Kurtiz (Gül Hasan)
- En iyi görüntü yönetmeni: Salih Dikişçi (Bereketli Topraklar Üzerinde)
- En iyi özgün müzik: Nedim Otyam (Derya Gülü)
- En iyi kadın oyuncu: Meral Orhonsay (Derya Gülü)
- En iyi erkek oyuncu: İhsan Yüce (Derya Gülü)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Meral Çetinkaya (Hazal)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Yaman Oktay (Bereketli Topraklar Üzerinde)

Strasbourg Avrupa Film Festivali'nde Erden Kıral'ın Bereketli Topraklar Üzerinde adlı yapıtı büyük ödülü kazandı.

1982

Film sayısı 72. Halit Refiğ'in yönettiği Leyla ile Mecnun, arabesk eğilimli sinemasının baş yapıtı olarak halka indi. Ve "yılın en çok iş yapan filmi" olan Leyla ile Mecnun, sinemasal açıdan bazı tartışmalara yol açtı.

Zeki Ökten, halk arasında güncel bir olay durumuna gelen "banker ve faiz sorunu"na Faize Hücüm'la toplumsal bir eleştiri getirip yılın önemli filmlerinden birini ortaya koydu. Atıf Yılmaz; Necati Cumalı uyarlaması ile Mine'yle "kadın sorunları"na eğildi. Ve Mine'yle bir "kadın filmleri dönemi" açıldı. Bu arada Türkan Şoray, cinsel ağırlıklı, yanı sıra gerçekçi bir kadın tipine yönelip yeni bir oyunculuk aşamasına geçti.

Ömer Kavur'un Göl'ü, Feyzi Tuna'nın Seni Kalbime Gömdüm'ü kadının iç dünyalarına eğilen "kadın filmleri"ydi. Memduh Ün, Kaçak'ta "yalnız bir kadın"ın iç dramına yaklaşırken; Şerif Gören, Tomruk'ta doğayı yansıtmaya devam etti.

19. Antalya Film Festivali sonuçlandı:

- En iyi film: Çirkinler de Sever (Sinan Çetin)
- En iyi 2. film: At (Ali Özgentürk)
- En iyi 3. film: Kırık Bir Aşk Hikâyesi (Ömer Kavur)
- En iyi yönetmen: Ömer Kavur (Kırık Bir Aşk Hikâyesi)
- En iyi senaryocu: Yavuz Turgul (Çiçek Abbas)
- En iyi görüntü yönetmeni: Salih Dikişçi (Kırık Bir Aşk Hikâyesi)
- En iyi özgün müzik: Cahit Berkay (Kırık Bir Aşk Hikâyesi)
- En iyi kadın oyuncu: Nur Sürer (Bir Günün Hikâyesi)
- En iyi erkek oyuncu: Genco Erkal (At)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Güler Ökten (Kırık Bir Aşk Hikâyesi)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Orhan Çağman (Kırık Bir Aşk Hikâyesi)

Yurt dışında Türk sineması bir altın çağ yaşadı. Yılmaz Güney'in senaryosunu yazıp Şeref Gören'in yönettiği Yol, 35. Cannes Film Şenliği'nde Costa Gavras'ın Missing/Kayıp adlı filmiyle birlikte en iyi film seçilerek büyük ödül altın palmyeyi paylaştı. Metin Erksan'ın Susuz Yaz'la Berlin'de kazandığı büyük başarıdan sonra, bir Türk filminin "ikinci büyük zaferi"ydi bu. İnsanoğlunun temel sorunlarını sergileyen Yol, bir "sinema baş yapıtı" ve de "Türk sinemasının son yıllarda gerçekleştirdiği en güçlü filmlerinden biri" olarak kabul edildi.

Hyeres Genç Sinema Festivali'nde (Fransa), Sinan Çetin'in Bir Günün Hikâyesi halk jürisi büyük ödülünü kazandı. Ve Ali Özgentürk'ün At adlı filmi ise 14. Akdeniz Ülkesinin katıldığı Valencia Akdeniz Ülkeleri Şenliği'nde (İspanya) üçüncülük ödülü aldı.

1983

78 film çekildi. Yeni oyuncular: Hülya Avşar (Haram), Zuhâl Olcay (İhtiras Fırtınası). Yeni yönetmenler: Yusuf Kurçenli (Ve Recep Ve Zehra Ve Ayşe), Nesli Çölgeçen (Kardeşim Benim).

Müjde Ar, Ömer Kavur yönetiminde Ah Güzel İstanbul'la (1981) başlattığı kadın "kimlik arayışı"nı, bu yıl Aile Kadını (Kartal Tibet), Güneşin Tutulduğu Gün (Şerif Gören) ve Şalvar Davası'yla (Kartal Tibet) sürdürdü. Ve baş kaldıran özgün kadın tipinin kuramcısı olarak Türkan Şoray dahil, birçok oyuncuyu etkiledi. Bu aşamada dibe bastırılmış kadın cinselliği ve iç dünyası da ön plana çıktı.

Halit Refiğ, Beyaz Ölüm'le uyuşturucu madde ve bu düzenin kurbanları olan gençlik dünyasına ilk kez ciddi olarak bakarken, aynı zamanda gişe hasılatı açısından Türk sinemasının ilk büyük rekoru kırıldı. Yalnızca İstanbul bölgesinde 30 milyon (TL) topladı.

Doğa ile insan ilişkilerini anlatan Şerif Gören'in Derman'ı, köylü kadınların erkek egemenliğine başkaldırdığı, Kartal Tibet'in güldürü türündeki Şalvar Davası ilgi çeken filmler oldular.

Budapeşte ve Kûveyt'te Türk Filmleri Haftası düzenlendi. 20. Antalya Film Festivali şöyle sonuçlandı:

- En iyi film: Faize Hücum (Zeki Ökten)
- En iyi 2. film: Derman (Şerif Gören)
- En iyi 3. film: Tomruk (Şerif Gören)
- En iyi yönetmen: Zeki Ökten (Faize Hücum)
- En iyi senaryocu: Fehmi Yaşar (Faize Hücum)
- En iyi görüntü yönetmeni: Orhan Oğuz (Tomruk)
- En iyi özgün müzik: Yeni Türkü Topluluğu (Derman)
- En iyi kadın oyuncu: Hülya Koçyiğit (Derman)
- En iyi erkek oyuncu: Genco Erkal (Faize Hücum)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Asuman Arsan (Faize Hücum)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Talat Bulut (Derman)
- En iyi kısa metrajlı film: Kula'da Üç Gün (Süha Arın)
- En iyi 2. kısa metrajlı film: Çocuklar Çiçektir (Yalçın Yelence)
- En iyi 3. kısa metrajlı film: Sentez (Ateş Benice)
- Onur ödülü: Lütfi Ö. Akad.

Her yıl düzenlenen Sedat Simavi Vakfı Ödülleri'ne ilk kez bu olan Kardeşim Benim, en iyi film seçildi.

Erden Kıral'ın Hakkâri de bir Bir Mevsim'inin yurt dışındaki yankıları olumlu biçimde sürdü.

Ve 33. Uluslararası Berlin Film Şenliği'nde 5 ödül birden getirdi Türk sinemasına:

- Jüri özel ödülü (Gümüş Ayı)
- Uluslararası Sinema Yazarları Federasyonu (Fıprescı) ödülü (Bu ödülü Fransız yapımı Paluline á la plage ile paylaştı).
- Uluslararası Sanat ve Deney Sinemaları Birliği (Cicae) ödülü (Bu ödül de Avusturya yapımı Der Stille Ozean ve Brezilya yapımı Pra Frenta Brazil ile aralarında bölüştürüldü).
- İnter film ödülü.

- Ayrıca 2. Akdeniz Kültürleri Film Festivali'nde (Korsika) en iyi film ödülü aldı.

Ali Özgentürk'ün At'ı 1983 Lecce Uluslararası Film Festivali'nde (İtalya) en iyi film ödülünü kazandı.

Şerif Gören'e Derman'la Valencia Film Festivali'nde (İspanya) jüri özel ödülü verildi.

1984

124 film çekildi. Yeni bir yönetmen: Yavuz Turgul. Orhan Elmas'ın Kayıp Kızlar'ı "yılın iş filmi" oldu. Video olaylarının Türk sineması için bir tehlike oluşturduğu bu dönemde, ustalar ve gençler birbirinden ilginç filmler ortaya koydular.

Şerif Gören, çaresiz ve ezilen bir kadının öyküsü üzerine koyduğu Firar'da cinselliği gerçekçi bir bakış açısı içinde ele aldı. Ve böylece yılın en cesur çıkışlarından birini gerçekleştirdi.

Yusuf Kurçenli'nin Ölmez Ağacı bir Türk kıızıyla bir Yunanlı gencin aşkını, insani ve evrensel bouytlara ulaştırdı. Yavuz Turgul Fahriye Ablada, Atıf Yılmaz Bir Yudum Sevgi'de, başkaldıran "yeni kadın imajı"nı getirdiler beyaz perdeye. Ve "kadının kurtuluşu" açısından, özellikle de Bir Yudum Sevgi, Türk sinemasının son yıllarda çevrilen en önemli filmlerinden biri oldu.

Bekçi (Ali Özgentürk), Fidan (Erdoğan Tokatlı), Gizli Duygular (Şerif Gören), Kaşık Düşmanı (Bilge Olgaç), Namuslu (Ertem Eğilmez), Pehlivan (Zeki Ökten) ve Tunç Okan'la (Cumartesi Cumartesi) Muammer Özer'in yurt dışında çektikleri filmler, yılın üzerinde durulması gereken çalışmalarıydı.

Film Yapımcıları Derneği (FİYAP) kuruldu. Yapımcı Türker İnanoğlu'nun başkanlığındaki kuruluş, Türk sinemasının aleyhinde "video korsanlığı"na dikkat çekmek amacıyla bir rapor hazırlayıp hükümet yetkililerine sundu.

21. Antalya Film Festivali sonuçları:

- En iyi film: Bir Yudum Sevgi (Atıf Yılmaz)
- En iyi 2.film: Kardeşim Benim (Nesli Çölgeçen)
- En iyi 3.film: Kaşık Düşmanı (Bilge Olgaç)
- En iyi yönetmen: Atıf Yılmaz (Bir Yudum Sevgi)
- En iyi senaryocu: Bilge Olgaç (Kaşık Düşmanı)
- En iyi görüntü yönetmeni: Selçuk Taylaner (Kardeşim Benim)
- En iyi özgün müzik: Yalçın Tura (Bir Yudum Sevgi)
- En iyi kadın oyuncu: Zuhâl Olcay (İhtiras Fırtınası)
- En iyi erkek oyuncu: Tarık Akan (Pehlivan)

- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Zuhal Olcay (İhtiras Fırtınası)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Macit Koper (Bir Yudum Sevgi)
- Onur ödülü: Sezer Sezin

Türk sineması bu yıl gene yurt dışında başarılar kazandı. Erden Kıral'ın Hakkari'de Bir Mevsim'i 1984 Los Angeles Olimpiyatları'nın "açılış filmi" oldu.

24. Karlovy Vary Festivali'nde (Çekoslovakya) Şerif Gören'in Derman'ı iki ödül birden aldı: · Uluslararası Sinema Eleştirmenleri ödülü. · Uluslararası Film Kulüpleri Federasyonu ödülü.

3. Akdeniz Kültürleri Film Festivali'nde Erden Kıral'ın Ayna'sı "eleştirmenler ödülü"nü aldı.

1984 Sao Paulo Uluslararası Film Festivali'nde (Brezilya) At (Ali Özgentürk), büyük ödülü kazandı.

1985

127 film çekildi. Yeni yönetmenler: Başar Sabuncu (Çıplak Vatandaş) ve Ümit Elçi (Kurşun Ata Ata Biter); yeni yapımcı: Cengiz Ergun (Estet).

Halit Refiğ'in Alev Alev adlı filmi yılın gişe rekorunu kırdı. Şarkıcı Küçük Emrah'la arabesk eğilimli filmler modası sürdü.

Belli düzeyi aşan filmlerin sayısı çoğaldı. Yeni umut ışıkları görüldü. Atıf Yılmaz Adı Vasfiye ile "sosyal içerikli fanstatik film" türüne ağırlık verdi. Nesli Çölgeçen, Yavuz Turgul'un senaryosundan aktardığı Züğürt Ağa ile güldürü sinemasında yeni bir aşamayı gerçekleştirdi. Ve Şener Şen bu filmdeki başarılı oyunuyla "yıldız"lığa ilk adımlarını attı. Sosyal içerikli güldürü sinemasının bir başka başarılı örneğini de Başar Sabuncu Çıplak Vatandaş'la verdi. İkinci kez sinemaya uyarlanan Yılanların Öcü'ne, Şerif Gören yeni bir yorum getirdi.

Amansız Yol (Ömer Kavur), Bir Avuç Cennet (Muammer Özer), Dul Bir Kadın (Atıf Yılmaz), Gülüşan (Bilge Olgaç), Kan (Şerif Gören), Kırlangıç Fırtınası (Atilla Candemir), Körebe (Ömer Kavur), Kurbağalar (Şerif Gören), Kurşun Ata Ata Biter (Ümit Elçi), Kuyucaklı Yusuf (Feyzi Tuna) ve 14 Numara (Sinan Çetin) yılın düzeyli filmleriydiler.

Mimar Sinan Üniversitesi Gençlik İçin Türk Sineması gösterileri düzenlendi.

22. Antalya Film Festivali'nde şu sonuçlar alındı:

- En iyi film: Dul Bir Kadın (Atıf Yılmaz)
- En iyi 2. film: 14 Numara (Sinan Çetin)
- En iyi 3. film: Bir Avuç Cennet (Muammer Özer)
- En iyi yönetmen: Sinan Çetin
- En iyi senaryocu: Muammer Özer (Bir Avuç Cennet)
- En iyi görüntü yönetmeni: Orhan Oğuz (Dul Bir Kadın)
- En iyi özgün müzik: Tarık Öcal (Bir Avuç Cennet)
- En iyi kadın oyuncu: Zuhal Olcay (Amansız Yol)

- En iyi erkek oyuncu: Hakan Balamir (14 Numara)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Keriman Ulusoy (14 Numara)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Engin İnal (Bir Kadın Bir Hayat)

Kültür Bakanlığı, "sinema teşvik ödülleri" adıyla dramatik, belgesel ve animasyon olmak üzere 3 dalda, ilk kez bir yarışma düzenledi. Ve dramatik türdeki uzun metrajlı filmlerin yapımcılarına 4'er milyon TL. verildi.

Uzun metrajlı dramatik filmler:

- Amansız Yol (Ömer Kavur) - Yapımcısı Ömer Kavur
- Körebe (Ömer Kavur) - Yapımcısı Atıf Yılmaz
- Alev Alev (Halit Refiğ) - Yapımcısı Türker İnanoğlu
- Pehlivan (Zeki Ökten) - Yapımcısı Şeref Gür

1.500.000 TL kazanan belgeseller:

- Yeşile Renk Veren Bursa (Yapımcısı Özdemir Birsel)
- Egemenlik Kayıtsız, Şartsız Milletindir (Y.: Behlül Dal)
- Çömlekçi (Y.: Neşet Kırcaoğlu)
- Sultanahmet Meydanı (Y.: Arif Keskiner)
- Neşet Günal (Y.: Arif Keskiner)
- Neşet Günal (Y.: Prof. Sami Şekeroğlu)

2 milyon kazanan animasyonlar:

- Hocanın Eşeği (Ümit Solak)
- Kaplumbağa ile Tavşan (Tonguç Yaşar)
- Ya Tutarsa (Ümik Solak)

Bu yıl yurt dışında ilk ödül Derman (Şerif Gören) filmiyle geldi. 25. Karlovy Vary Film Şenliği'nde (Çekoslovakya) Talat Bulut'a Prag Üniversitesi Sinema Enstitüsü tarafından "karakter oyunculuğu ödülü" verildi. Ve gene Derman, 4. Uluslararası Şam Film Festivali'nde (Suriye) birinci seçilerek altın kılıç ödülünü kazandı.

4. Yeni Alman Sineması Film Şenliği'nde (Lüksemburg) Hakkari'de Bir Mevsim (Erden Kıral), seyirci oylarıyla en iyi film seçildi.

35. Uluslararası Berlin Film Şenliği'nde Tarık Akan'a, Pehlivan'daki rolüyle jüri özel mansiyonu verildi.

7. Uluslararası Kadın Filmleri Şenliği'nde (Paris) Kaşık Düşmanı (Bilge Olgaç), en iyi film ödülü ile Fransız gazetecilerinin basın özel ödülünü kazandı. Ve Halil Ergün'de seyirci tarafından en iyi oyuncu seçildi.

1. Uluslararası Tokyo Film Festivali'nde (Japonya) Ali Özgentürk'ün At adlı filmi, 250 bin dolarlık ödülü kazandı. New York Amerikan Film Festivali'nde bir Türk-Alman ortak yapımı olan Gülibik, Educational Film Library Asosiation (Eğitsel Film Kütüphaneleri Birliği) ödülünü aldı. Gene ödüllü bir film olan Erden Kıral'ın Ayna'sı Portekiz'den eli boş dönmedi. Figuera da Foz Uluslararası Film Şenliği'nde büyük ödülü kazandı.

Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın ortaklaşa hazırladıkları Süha Arın'ın Kapalıçarşı'da Kırkbin Adım adlı kısa filmi, Turizm Filmleri Festivali'nde (Viyana) Jüri Şeref ödülü aldı.

Uluslararası İstanbul Sinema Günleri düzenlendi: İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı'nın düzenlediği Uluslararası İstanbul Sinema Günleri'nin Altın Lale Ödülü bölümünde Ayna'ya (Erden Kıral) özel mansiyon ödülü verildi. Sinema Günleri'nin 1 milyon liralık Eczacıbaşı Vakfı Ödülü'nü ise Bir Yudum Sevgi'nin yapımcısı ve yönetmeni Atıf Yılmaz kazandı. Ayrıca Pehlivan'daki başarısı nedeniyle Zeki Ökten, üstün başarı belgesiyle değerlendirildi.

1986

Film sayısı yeni bir tırmanışa geçti. Ve bu yıl 185 film çekildi. Yeni oyuncular: Şahika Tekand, Sibel Turnagöl Yeni yönetmenler: Erdoğan Kar, Nisan Akman, İsmail Güneş ve Tevfik Beşer Yeni yapımcı: Lokman Kondakçı (Varlık Film).

Atıf Yılmaz'ın Müjde Ar'la Aaahh Belinda'sı yılın en çok iş yapan (40 milyon TL) filmi olarak yeni bir rekor kırdı.

Sinemaya ilgi yeniden doğdu. Ve seyirci sinemaya döndü. "Sinema, Video ve Müzik Eserleri Yasası" meclisten çıkıp yürürlüğe girdi.

Yeni arayışlara ve çıkışlara yönelen 20'ye yakın nitelikli film, Türk sinemasına bir hareket getirdi. Özellikle de Atıf Yılmaz'ın Aaahh Belinda, Ömer Kavur'un Anayurt Oteli, Başar Sabuncu'nun Asılacak Kadın, Nesli Çölgeçen'in Züğürt Ağa ve Yavuz Turgul'un Muhsin Bey adlı filmleri yılın en ilginç denemeleri oldular. Ömer Kavur'un kendine özgü sineması ve Macit Koper'in oyunuyla Anayurt Oteli, edebiyat-sinema ilişkilerinin en büyük başarılarından birini örnekledi.

Gene Bekir Yıldız'dan bir edebiyat uyarlaması olan Halkalı Köke'yle Ümit Efekan, kendini aşan bir çıkış yaptı. Ve Zuhul Olcay'ın "usta işi oyunu" ayrıca dikkati çekti. Sinan Çetin siyasal ağırlıklı filmi Prens ile içerik açısından bazı tartışmalara yol açarken, Gökyüzü ile de biçime dayalı bir "kaçış sineması" örneğini verdi.

Atıf Yılmaz'ın Asiye Nasıl Kurtulur'u epik bir deneme, Değirmen ise bir "çağ filmi"ydi. Teyzem (Halit Refiğ), Fatma Gül'ün Suçu Ne (Süreyya Duru), Gün Doğmadan (İsmail Güneş), Kupa Kızı (Başar Sabuncu), Beyaz Bisiklet (Nisan Akman), 40 Metrekare Almaya (Tevfik Başer), Merdoğlu Ömer Bey (Yusuf Kurçenli), Ses (Zeki Ökten), Suda Yanar (Ali Özgentürk), Beyoğlu'nun Arka Yakası (Şerif Gören), Uzun Bir Gece (Süreyya Duru), Suçumuz İnsan Olmak (Erdoğan Tokatlı) ve Dilan (Erden Kıral) çeşitli özellikler taşıyan ilginç filmlerdi.

23. Antalya Film Festivali sonuçları:

- En iyi film: Aaahh Belinda (Atıf Yılmaz)
- En iyi 2. film: Yılanların Öcü (Şerif Gören)
- En iyi 3. film: Adı Vasfiye (Atıf Yılmaz)
- En iyi yönetmen: Atıf Yılmaz (Aaahh Belinda)
- En iyi senaryocu: Yavuz Turgul (Züğürt Ağa)

- En iyi görüntü yönetmeni: Aytekin Çakmakçı
- En iyi özgün müzik: Atilla Özdemiroğlu (Kurbağlar, Züğürt Ağa)
- En iyi kadın oyuncu: Müjde Ar (Aaahh Belinda, Adı Vasfiye)
- En iyi erkek oyuncu: Kadir İnanır (Yılanların Öcü)
- En iyi stüdyo: Fono Film
- Jüri özendirme ödülü: Beyaz Bisiklet (Nisan Akman)

Uluslararası İstanbul Sinema Günleri'nin Eczacıbaşı Vakfı Ödülü için seçici kurul, bir yerine 3 film seçmek zorunda kaldı;

- Adı Vasfiye (Atıf Yılmaz)
- Züğürt Ağa (Nesli Çölgeçen)
- Amansız Yol (Ömer Kavur)

Böylece 2 milyonluk para ödülü üç filmin yönetmenleri arasında paylaştırıldı.

Kültür Bakanlığı'nın "sinema teşvik ödülleri"ni kazanan filmler de şunlardır:

Uzun metrajlı dramatik filmler (Ödül tutarları 4'er milyon TL):

- Züğürt Ağa (Nesli Çölgeçen), yapımcısı: Kadri Yurdatap
- Gün Doğmadan (İsmail Güneş), yapımcısı: Lokman Kondakçı
- Merdoğlu Ömer Bey (Yusuf Kurçenli), yapımcısı: Lokman Kondakçı
- Beyaz Bisiklet (Nisan Akman), yapımcısı: Kadri Yurdatap
- Kurbağlar (Şerif Gören), yapımcısı: Selim Soydan
- Kan (Şerif Gören), yapımcısı: İsmet Kazancıoğlu 2 milyon kazanan belgeseller:
- Ağustos Böceği (Bahattin Alkaç)
- Nasreddin Hoca (Tonguç Yaşar)

Bu yıl da Türk sineması yurt dışındaki şenliklerde ilgi toplamaya devam etti. Amansız Yol Taşkent Film Şenliği'nde gösterildi. Venedik Film Şenliği'nin çeşitli bölümlerinde ise Hakkari'de Bir Mevsim, Ayna, Bekçi, Kaşık Düşmanı ve Kan adlı filmlerimiz yarıştı. Rimini Avrupa Sineması Şenliği'nde (İtalya), Adı Vasfiye kadın sorunlarına getirdiği bakış açısı nedeniyle hayli ilgi gördü.

14. Strasbourg Film Şenliği'nde (Fransa), Bekçi'yle (Ali Özgentürk), Bir Avuç Cennet (Muammer Özer) ikincilik ödülünü paylaştılar.

32. Oberhausen Kısa Film Festivali'nde (Almanya) Dilek Gökin'in Yokuş adlı kısa filmi uluslararası büyük jüri ödülünü aldı.

11. Uluslararası Spor Filmleri Şenliği'nde (Fransa) Pehlivan (Zeki Ökten) 31 film arasından sıyrılarak Uluslararası Olimpiyat Komitesi ödülünü kazandı.

Gene Bir Avuç Cennet, 7. Kırsal Dünya Sinema Şenliği'nde (Fransa) seçici kurul tarafından mansiyona değer bulunurken, 3. Uluslararası Göçmen Filmleri Festivali'nde (İsveç) büyük ödülü aldı.

Yurt dışından gelen yılın son ödülünü de Hülya Koçyiğit'in başarısıyla gerçekleştirdi. Ve Koçyiğit, 8. Nantes Üç Kıta Şenliği'nde (Fransa) Kurbağlar'daki yorumuyla en iyi kadın

oyuncu seçildi.

1987

185 film çekildi. Yeni yönetmenler: Şahin Kaygun, Zülfü Livaneli, Engin Ayça, Orhan Oğuz, Muzaffer Hiçdurmaz, Ömer Uğur ve Yavuzer Çetinkaya.

Kaliteli ve çizgi dışı filmlerin yapımı bu yıl daha arttı. Ve iş yapan film listesinde ağırlık yıldız ya da oyuncu sinemasına değil, yönetmen sinemasına geçti. Yani yıllar önce Lütfi Ö. Akad'la başlayıp Metin Erksan'la, Atıf Yılmaz'la Yılmaz Güney'le devam eden yönetmen sineması (Cinema d' Auteur), günümüzde Erden Kıral'la, Ömer Kavur'la tazelendi. Bu aşamada Zuhâl Olcay, Şehika Tekand, Nur Sürer, Şerif Sezer, Fatoş Sezer, Gülsen Tuncer gibi yıldız olmayan, ama olgunluk çağını yaşayan kadın oyuncular yeni bir atağı oluşturdular.

Atıf Yılmaz, Hayallerim, Aşkım ve Sen'le "sosyal içerikli fantastik film üçlemesi" 'ni (ilk ikisi: Adı Vasfiye ve Aaahh Belinda) sonuçlandırdı.

Yılın öteki önemli filmleri: Afife Jale (Şahin Kaygun), Av Zamanı (Erden Kıral), Bez Bebek (Engin Ayça), Bir Avuç Gökyüzü (Ümit Elçi), Biri ve Diğerleri (Tunç Başaran), Çark (Muzaffer Hiçdurmaz), Çil Horoz (Süreyya Duru), Dolunay (Şahin Kaygun), Dünden Sonra Yarından Önce (Nisan Akman), 72.Koşuş (Erdoğan Tokatlı), Gece Yolculuğu (Ömer Kavur), Gramafon Avrat (Yusuf Kurçenli), Her Şeye Rağmen (Orhan Oğuz), İpekçe (Bilge Olgaç), Kaçamak (Başar Sabuncu), Kadının Adı Yok (Atıf Yılmaz), Kara Sevdalı Bulut (Muammer Özer), Katırcılar (Şerif Gören), On Kadın (Şerif Gören), Zincir (Korhan Yurtsever), Yer Demir Gök Bakır (Zülfü Livaneli), Yarın Yarın (Sami Güçlü), Yağmur Kaçakları (Yavuz Özkan), Rumuz Goncagül (İrfan Tözüm), Selamsız Badosu (Nesli Çölgeçen).

Sinema Eseri Sahipleri Meslek Birliği (SESAM) kuruldu. Ve başkanlığa Türker İnanoğlu seçildi.

24. Antalya Film Festivali sonuçları:

- En iyi film: Muhsin Bey (Yavuz Turgul)
- En iyi 2.film: Anayurt Oteli (Ömer Kavur)
- En iyi 3.film: Hayallerim, Aşkım ve Sen (Atıf Yılmaz)
- En iyi yönetmen: Ömer Kavur (Anayurt Oteli)
- En iyi senaryocu: Yavuz Turgul (Muhsin Bey)
- En iyi görüntü yönetmeni: Çetin Tunca (Hayallerim, Aşkım ve Sen)
- En iyi özgün müzik: Atilla Özdemiroğlu (Muhsin Bey)
- En iyi kadın oyuncu: Türkan Şoray (Hayallerim, Aşkım ve Sen)
- En iyi erkek oyuncu: Şener Şen (Muhsin Bey)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Hümeysra (Asiye Nasıl Kurtulur)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Uğur Yücel (Muhsin Bey)
- Onur Ödülü: Metin Erksan.

Uluslararası Sinema Günleri'nde Eczacıbaşı Vakfı Ödülü'nü en iyi film seçilen Anayurt Oteli kazandı.

Kültür Bakanlığı bu yıl, 'sinema teşvik ödülleri'ni 8 milyona çıkardı: 8

milyon TL kazanan uzun metrajlı dramatik filmler:

- Muhsin Bey (Yavuz Turgul)-yapımcısı: Abdurrahman Keskiner.
- Bir Kırık Bebek (Nisan Akman)-yapımcısı: Kadri Yurdatap.
- Gece Yolculuğu (Ömer Kavur)-yapımcısı: Ömer Kavur.
- Hafız Yusuf Efendi-Gönülden Gönüle (Türker İnanoğlu)-yapımcısı: Türker İnanoğlu
- İpekçe (Bilge Ortaç)-yapımcısı: Lokman Kondakçı.

Belgeseller:

- Abant'ta Bir Gün (Behlül Dal), Ödül tutarı: 2.500.000 TL.
- Bir Oba Bir Halı (Seyide Parsa), Ödül miktarı: 1.250.000 TL.
- Dünyanın Merkezi (Çetin Öner), Ödül tutarı: 2.000.000 TL.
- Mavi Cennet (İ. Selçuk Kızılkaya), Ödül tutarı: 2.000.000 TL.
- Ormanlarımız (Ünlem Demiralp), Ödül tutarı: 1.250.000 TL.
- Çağdaş Türk Kadını (İzzet Öz), Ödül tutarı: 2.000.000 TL.

Animasyonlar:

- Avcı ile Kuş (Tonguç Yaşar, Meral Simer), Ödül tutarı: 2.500.000 TL.
- Tombişin Öyküsü (Bahattin Alkoç), Ödül tutarı: 2.500.000 TL.
- Öğretmenin Değeri (Ahmet Nuri Öktem), Ödül tutarı: 2.500.000 TL.

Türk sineması bu yıl yurt dışında gene parlak bir dönem yaşadı. Ve yeniden keşfedilen Metin Erksan için, Nantes 9. Üç Kıta Film Festivali'nde (Fransa) bir toplu gösteri düzenlendi. Beş filmi gösterildi. Yavuz Özkan'ın Maden'i Paris'te dört sinemada birden gösterime girdi. Zülfü Livaneli'nin Yer Demir Gök Bakır'ı Cannes Film Festivali'nin Un Certain Regard bölümünde gösterildi. Valencia Film Şenliği'nde (İspanya) Ömer Kavur'un Anayurt Oteli ve Zeki Ökten'in Ses adlı filmleri yarıştı.

Daha önceki yıllarda çeşitli ödüller toplayan Muammer Özer'in Bir Avuç Cennet adlı filmi bu kez 13. Uluslararası Santarem Film Festivali'nde (Portekiz) senaryo dalında birinci seçilip altın buket ödülünü kazanırken, ayrıca en iyi film ödülü olan bronz buketi de alıyordu.

44. Uluslararası Venedik film Şenliği'nde Anayurt Oteli, Uluslararası Sinema Yazarları Federasyonu (Fipresci) ödülünü Ermanno Olmi'nin Hanımefendiye Uzun Ömürler adlı filmiyle paylaştı. Ömer Kavur'un bu filmi ayrıca 8. Valencia Akdeniz Film Festivali'nde İtalyan yönetmen Mazzacura'nın İtalyan Gecesi adlı filmiyle üçüncülük ödülü bronz madalyayı paylaştı. 9. Nantes 3. Kıta Film Şenliği'nde ise büyük ödülü kazanırken, Macit Koper de aynı filmdeki rolüyle en iyi erkek oyuncu seçildi.

Yılın sonuncu ödülü de Zülfü Livaneli'nin Yer Demir Gök Bakır'ıyla geldi yurt dışından. Livaneli'nin bu filmi San Sebastian Film Şenliği'nde Hristiyanlar Sinema Örgütü (Ocic) ödülünü kazandı.

1988

Üç yeni kadın yönetmen: Mahinur Ergun ruzan, ressam Gülsün Karamustafa (Benim Sinemalarım).

Atıf Yılmaz'ın Duygu Asena uyarlaması Kadının Adı Yok, Türk sinema tarihinin en büyük gişe rekorunu (İstanbul sinemalarında 6 haftada 140 milyon TL) kırdı.

Sovyet yazar Cengiz Aytmatov'un bir eserinden Hocakulu Narlıyev'in sinemaya uyarladığı Türk-Sovyet yapımı Gün Uzar Yüzyıl Olur çekildi.

Genç kuşak oyuncularını içinde öne çıkıp dikkati çeken yalnızca Tarık Tarcan oldu. Türk sinemasında "sosyal güvence" girişimleri başladı. Ve devlet sinemayla ilk kez ciddi bir şekilde ilgilenmeye başladı. Özellikle de Devlet Bakanı Adnan Kahveci'yle Dışişleri Bakanı Mesut Yılmaz, Türk sinemasına olumlu yaklaşımlarda bulundular. Adnan Kahveci, 'yabancı sermayeyi' Türkiye'ye çekmeyi amaçlayan "Off-Shore Media projesi" 'ni sundu.

SODER (Sinema Oyuncuları Derneği) kuruldu. Ve başkanlığa Türkan Şoray seçildi.

Himaye edilmeye muhtaç sinema sanatçıları için yapılacak "huzurevi" 'nin temelini Başbakan Turgut Özal attı.

Zengin mutfağı (Başer Sabuncu), Düttürü Dünya (Zeki Ökten), Gömlek (Bilge Olgaç), Polizei (Şerif Gören) ve Benim Sinemalarım (Füruzan) bu yılın düzeyli çalışmalarıydı.

7.Uluslararası İstanbul Sinema Günleri'nde Eczacıbaşı Vakfı ödülü, en iyi film seçilen Biri ve Diğerleri'ndeki başarısıyla Tunç Başaran'a verildi. Üstün başarı belgesini de Sabahattin Ali uyarlaması Gramafon Avrat'la Yusuf Kurçenli kazandı. Ayrıca Yavuz Turgul'un Muhsin Bey adlı filmi de seçici kurul ödülüyle değerlendirildi.

1.Ankara Film Şenliği yapıldı. Genç yönetmenleri desteklemek amacıyla Türkiye'de ilk kez yapılan ilk filmler yarışmasında sonuçlar şöyle saptandı:

- En iyi film: Her Şeye Rağmen (Orhan Oğuz)
- En iyi 2.film: Bez Bebek (Engin Ayça)
- En iyi yönetmen: (Orhan Oğuz)
- En iyi kadın oyuncu: Şerif Sezer (Her Şeye Rağmen)
- En iyi erkek oyuncu: Talat Bulut (Her Şeye Rağmen)
- En iyi yardımcı kadın oyuncu: Derya Yücel (Bir Kırık Bebek)
- En iyi yardımcı erkek oyuncu: Orhan Çağman (Bir Kırık Bebek)
- En iyi senaryo: Engin Ayça (Bez Bebek)
- En iyi görüntü yönetmeni: Salih Dikişçi (Dolunay)
- En iyi müzik: Cahit Berkay (Her Şeye Rağmen, Çark, Sızı, Sis)

Kısa Film Yarışması:

- En iyi kısa film: Marjinal (Oğuzhan Tarcan)
- En iyi 2.kısa film: Uslu Köyün Masalı (Neşat Kırcalıoğlu)
- En iyi 3.kısa film: Vapurlar (Mehmet Güreli)

Türk sineması yurt dışındaki gösterilerde, yarışmalarda ilgi çekmeye devam etti. Örneğin 16. Strasbourg Film Şenliği'nde Sinan Çetin'in 14 Numara adlı film yarıştı. Ve bir aylık süre

içinde (eylül) üç filmimiz peş peşe ödüllendirildi.

Köln'de düzenlenen Foto Kino Fuarı'nda Zülfü Livaneli'nin Yer Demir Gök Bakır'daki kameramanı Jugen Jurges'e Alman Kamera Ödülü verildi.

5. Avrupa Sinema Festivali'nde (İtalya) Her Şeye Rağmen (Orhan Oğuz) eleştirmenlerin seçtiği Avrupa'nın en iyileri bölümü'nde birincilik ödülüne değer görüldü. Ve daha önce de Cannes Film Şenliği'nde gençlik ödülü almıştı.

36. San Sebastian Film Festivali'nde Muhsin Bey de (Yavuz Turgul), jüri özel ödülü kazandı.

37. Uluslararası Mannheim Film Festivali'nde (Almanya), Her Şeye Rağmen 20 bin marklık (yaklaşık 19 milyon) büyük ödülü aldı (ekim).

Ankara'da Türk-Amerikan Derneği, Ödüllü Türk Filmleri Gösterisi düzenlendi.

1988 yılı sona ererken Türk sineması, yurt dışında birbiri ardına çeşitli başarılar yeniledi. Örneğin bu başarılardan başlıcası Hülya Koçyiğit'in Fransa'da düzenlenen 8. Uluslararası Amiens Film Şenliği'nde Bez Bebek adlı filmdeki yorumuyla en iyi kadın oyuncu seçilmesi oldu.

Gene Paris'te (Bobiğny) Yılmaz Güney Filmleri Toplu Gösterisi (Umut, Ağıt, Endişe, Zavallılar, Düşman) düzenlendi.

32. Londra Film Festivali'ne Kaçamak (Başar Sabuncu), Bez Bebek (Engin Ayça) ve Her Şeye Rağmen (Orhan Oğuz) adlı filmler katıldı.

Ve bu ara Ontario Film Enstitüsü ve Toronto Türk Derneği'nin Ottawa Büyük Elçiliğimiz desteğiyle Türk Filmleri Toplu Gösterisi düzenlendi. Bu şölene Pehlivan (Zeki Ökten), İpekçe (Bilge Olgaç), Beyaz Bisiklet (Nisan Akman), Aaahh Belinda (Atıf Yılmaz), Aşk-ı Memnu (Halit Refiğ) ve Amansız Yol (Ömer Kavur) adlı filmlerimiz gösterildi.

1988 yılının son ödülünü ise yönetmen Lütfi Ö. Akad aldı. Kültür ve Turizm Bakanlığı, "Kültür ve Sanat Büyük Ödülü" 'nü sinema sanatına katkı ve hizmetleri nedeniyle Akad'a verdi.

(Bu yazı derlendiğinde 1991-2000 yılları arası Türk Sineması üzerine olan bölüm hazırlık aşamasındaydı. Söz konusu bölüm yazının derlendiği <http://www.turksineması.com/anasayfa.asp> 'dan takip edilebilir.)